

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

СДРУЖЕНИЕ "БЪЛГАРИЯ В ЕВРОПА"

гр. Видин, ул. Цар Симеон Велики № 1, ет. 2, тел./факс 094637595, 0889522398, email:
bgeu@mail.bg

Повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците

Дейност 1:

„Организиране и провеждане на проучване и анализ на текущото състояние и съществуващите добри практики, свързани с гражданското участие в политиките по управление на отпадъците и анализ на местните нужди и възможности за повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците“

Изпълнител: „Прайм Консултинг“ ЕООД

2019 г.

Съдържание

Списък на използваните съкращения	4
Списък на таблиците и фигурите.....	5
Списък на таблиците.....	5
Списък на фигурите.....	5
1. Анкетно проучване на степента на участие на гражданското общество в процеса на формиране на политики, взимане на решения, прилагане и мониторинг на политиките по управление на отпадъците	7
1.1. Цели на анкетното проучване	7
1.2. Подготовка и провеждане	7
1.2.1. Идентифициране на целевите групи.....	7
1.2.2. Разработване на анкетни карти.....	8
1.2.3. Формиране на извадки от респонденти.....	9
1.2.4. Провеждане на анкетното проучване	9
1.2.5. Проверка за консистентност на отговорите в анкетите	10
1.3. Анализ на резултатите	10
1.3.1. Социално-демографски профил на респондентите.....	11
1.3.2. Осведоменост на гражданите.....	13
1.3.3. Участие на гражданите в процеса на формулиране на политиката за управление на отпадъците	17
1.3.4. Участие на гражданите в процеса на наблюдение на политиката за управление на отпадъците	20
1.3.5. Препоръки за подобряване на процеса на изпълнение на политиките за управление на отпадъците и формиране на консултативен съвет.....	24
1.3.6. Изводи.....	25
2. Проучване и анализ на съществуващите добри практики, свързани с гражданското участие в политиките по управление на отпадъците - на европейско и национално ниво	27
2.1. Цели на проучването и начин на провеждане.....	27
2.2. Критерии за подбор на добри практики	29

2.3.	Представяне на добри практики	32
3.	Детайлен анализ на нуждите и възможностите.....	80
3.1.	Информираност и осведоменост.....	82
3.1.1.	Нужди	82
3.1.2.	Възможности	83
3.2.	Участие на СГО при формиране на политики	84
3.2.1.	Нужди	84
3.2.2.	Възможности	85
3.3.	Наблюдение на прилагането на политики.....	85
3.3.1.	Нужди	85
3.3.2.	Възможности	86
	Приложения	88
	Приложение 1. Анкетна карта за проучване мнението на структурите на гражданското общество	88
	Приложение 2. Анкетна карта за проучване мнението на администрацията.....	88
	Приложение 3. Използвана литература.....	88

ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ
ЕВРОПЕЙСКИ
СОЦИАЛЕН ФОНД

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА
ДОБРО УПРАВЛЕНИЕ

Списък на използваните съкращения

НПО	Неправителствени организации
СГО	Структури на гражданското общество
SWOT	Strengths, Weaknesses, Opportunities and Threats

Списък на таблиците и фигурите

Списък на таблиците

Таблица 1. Анализ на нуждите и възможностите.....	80
---	----

Списък на фигурите

Фигура 1. Разпределение на респондентите в анкетата за граждани и СГО по възраст .	11
Фигура 2. Разпределение на респондентите в анкетата за граждани и СГО по степен на образование.....	11
Фигура 3. Разпределение на респондентите спрямо принадлежност към различни СГО	11
Фигура 4. Разпределение на респондентите в анкетата сред представителите на местната администрация по степен на образование	12
Фигура 5. Разпределение на респондентите в анкетата сред представителите на местната администрация по целеви групи	12
Фигура 6. Предпочитани от гражданите и СГО източници на информация за политиката на община Видин в сферата на управление на отпадъците	13
Фигура 7. Предпочитани източници на информация, разпределение на респондентите по образование.....	14
Фигура 8. Предпочитани източници на информация, разпределение на респондентите по възраст.....	14
Фигура 9. Предпочитани канали за информиране, консултиране и взаимодействие с местната власт	15
Фигура 10. Използвани канали от местната администрация за осведомяване, информиране и консултиране на заинтересованите страни	16
Фигура 11. Имате ли желание да участвате с предложения и мнения, оценки и препоръки при формиране на общинската политика, свързана с управление на отпадъците?	17
Фигура 12. Предходен опит в процеса на формулиране на общинската политика за управление на отпадъците на територията на общината (разпределение на резултатите по възраст)	18

Фигура 13. Според Вас, съществуват ли ефективни форми и възможности да се отправят предложения към общината при формулиране на общинската политика за управление на отпадъците?	19
Фигура 14. Колко често Вашата институция/ организация е получавала предложения/ мнения/ становища, свързани с политиката по управление на отпадъците?	19
Фигура 15. Доколко получените предложения/ мнения/ становища са били полезни за Вашата институция/ организация при формулиране и вземане на решения, свързани с политиката по управление на отпадъците?	20
Фигура 16. Вие лично, участвали ли сте в процеса на наблюдение на политиката за управление на отпадъците в община Видин? (<i>разпределение на резултатите по степен на образование</i>)	21
Фигура 17. Вие лично, участвали ли сте в процеса на наблюдение на политиката за управление на отпадъците в община Видин? (<i>разпределение на резултатите по възраст</i>)	21
Фигура 18. Имате ли информация относно резултатите от извършеното наблюдение или оценката на общинската политика за управление на отпадъците?	22
Фигура 19. Как Вашата институция/ организация осигурява участието на гражданите и СГО в процеса на наблюдение на изпълнението на политиката по управление на отпадъците?	23
Фигура 20. С каква периодичност се извършва процесът на наблюдение във Вашата институция/ организация на политиката по управление на отпадъците?	23
Фигура 21. Вие лично участвали ли сте в процеса на мониторинг върху изпълнението на политиката по управление на отпадъците?	24
Фигура 22. Матрица с критерии за избор на добри практики в управлението на отпадъци	31

1. Анкетно проучване на степента на участие на гражданското общество в процеса на формиране на политики, взимане на решения, прилагане и мониторинг на политиките по управление на отпадъците

1.1. Цели на анкетното проучване

Целите на анкетното проучване са от една страна, да се очертае **актуалното състояние** на гражданското участие в политиките по управление на отпадъците на местно ниво, а от друга – да се идентифицират **възможности** за повишаване на участието на граждани и структури на гражданското общество в процесите на определяне и наблюдение на политиката по управление на отпадъците в община Видин.

Анкетното проучване е насочено към събиране на емпирична информация, която да разкрие както нагласите на представители на гражданското общество, така и мненията на представители на местните власти и организации, които са отговорни за цикъла по управление на отпадъците на местно ниво.

Проучването включва три основни компонента. Първият от тях е насочен към изследване на **степента на осведоменост** на гражданите относно политиките на община Видин в областта на управление на отпадъците. Целта на втория компонент е да се проучат нагласите и тенденциите за **участие на гражданите в процеса на формулиране** на политики за управление на отпадъците на местно ниво. Третият компонент е насочен към проучване на **участието на гражданите в процеса на мониторинг** на политиките.

1.2. Подготовка и провеждане

Реализацията на анкетното проучване премина през няколко основни етапа:

- Идентифициране на целевите групи;
- Разработване на въпросници, съобразени със спецификата на целевите групи;
- Формиране на извадки от респонденти от целевия регион;
- Провеждане на анкетното проучване.

1.2.1. Идентифициране на целевите групи

В съответствие с предвиденото в Техническата спецификация са идентифицирани следните две основни целеви групи:

- Граждани и структури на гражданското общество (СГО), включително представители на неправителствения сектор, бизнеса и медиите;
- Представители на местната администрация, включително на институциите и организациите, отговорни за цикъла по управление на отпадъците на местно ниво.

В рамките на втората целева група са включени представители на общинската администрация, общинския съвет, общинско предприятие „Регионално депо за битови отпадъци – Видин“, както и организации, свързани със сметосъбиране, сметоизвозване, оползотворяване и повторно използване на отпадъците на местно ниво.

1.2.2. Разработване на анкетни карти

Разработени са две анкетни карти (по една за всяка целева група), които впоследствие са разпространени чрез комбинация от два метода за събиране на информация: *онлайн въпросник* и *персонално допитване*.

Онлайн анкетата предоставя възможност за ефикасно събиране на данни, тъй като създава удобство за респондентите сами да подберат времето през което да попълнят въпросника. Не са необходими анкетьори и посещение на място. Освен това, инструментът предоставя възможност да се адресира широк кръг от респонденти. За провеждане на онлайн проучването е използвано приложението на Google, „Google Forms“. За целите на персоналното допитване същите анкетни карти са разпространени сред целевите групи на хартиен носител.

Персоналното допитване е приложено с цел набиране на допълнителна информация и достигане на по-широк кръг, от респонденти, които не могат да бъдат достигнати чрез онлайн проучването.

За целевата група на гражданите и СГО е разработена анкетна карта с 23 въпроса, предимно от затворен тип, като също така е включен един въпрос от отворен тип, който дава възможност за отправяне на препоръки по отношение на политиките по управление на отпадъците. В края на въпросника е добавено и поле, което дава възможност на респондентите да оставят свои данни за контакт при желание за участие в консултативния съвет в рамките на същия проект.

За целевата група на представителите на местната администрация е разработена анкетна карта с 18 въпроса, повечето от които аналогични на тези във въпросника за гражданското общество, но адаптирани спрямо контекста, в който местната администрация осъществява своята дейност. В анкетната карта е включен и един въпрос от отворен тип, който дава възможност за отправяне на препоръки. Аналогично на въпросника, предвиден за гражданите, е добавено поле, което дава възможност на респондентите да оставят свои данни за контакт при желание за участие в консултативния съвет за политиките по управление на отпадъците.

Разработените анкетни карти са представени в Приложение 1 и Приложение 2 на настоящия доклад.

1.2.3. Формиране на извадки от респонденти

В онлайн проучването сред представителите на гражданското общество е приложен модел на двустепенна стратифицирана извадка. На първата степен на извадката чрез предварително проучване са селектирани структури на гражданското общество (СГО) в рамките на община Видин – неправителствени организации, представители на бизнеса, медиите и други. На втората степен на извадката е направен подбор на тези СГО, които имат пряко или косвено отношение към различните етапи от цикъла по управление на отпадъци.

За онлайн проучването сред местната администрация също е използвана стратифицирана случайна извадка, като са идентифицирани тези институции и организации в община Видин, които са отговорни за цикъла по управление на отпадъците на местно ниво. По-конкретно това са общинската администрация, общинският съвет, общинското предприятие „Регионално депо за битови отпадъци – Видин“, както и четири фирми, които разполагат с площадки за събиране на отпадъци.

За персоналното допитване, проведено чрез анкетни карти на хартиен носител, е използвана проста случайна извадка. Изборът на конкретни лица от община Видин, които са анкетираны, е извършен на случаен принцип.

1.2.4. Провеждане на анкетното проучване

Анкетата сред представителите на гражданското общество е проведена в периода 15 април – 30 май 2019г. чрез онлайн и персонално допитване с анкетни карти. Обхванати са над 300 човека от целевия регион, община Видин. Получени са общо 89 попълнени анкетни карти – 52 от онлайн въпросника и 37 от персоналното допитване.

Анкетата сред местната администрация и организациите, отговорни за управление на отпадъците, е проведена в същия период 15 април – 30 май 2019 г. В проучването са взели участие представители на общинската администрация, общинския съвет и други институции и организации, които участват в управлението на отпадъците на местно ниво. Получени са общо 11 попълнени анкетни карти – 9 от онлайн въпросника и 2 от анкетните карти от персоналното допитване.

По този начин е достигната общата бройка от 100 респондента включени в проучването, съгласно изискването на Възложителя, отбелязано в Техническата спецификация.

1.2.5. Проверка за консистентност на отговорите в анкетите

При проверка на анкетите за консистентност се установи, че в проучването, проведено сред граждани и СГО, има отговори, които не са логични. 35 респонденти с отрицателен отговор на въпрос **В5** „*Вие лично давали ли сте предложения, свързани с провежданата от общината политика за управление на отпадъците?*“, са дали отговори и на следващите два въпроса, свързани с обратна връзка от общината и отразяване на даденото предложение, на които не би трябвало да отговорят, а да пропуснат. По същия начин на въпрос **Г3** „*Вашето участие в процеса на мониторинг е било: ...*“ има получени общо 9 отговора, като 4 респондента не е трябвало да отговорят на този въпрос, тъй като са дали отрицателен отговор на въпроса дали са участвали в процеса на наблюдение на провежданата общинска политика.

Посоченото несъответствие се наблюдава само при хартиените анкети и като цяло се дължат на това, че респондентите не са обърнали внимание, че трябва да пропуснат следващите въпроси. Несъответствието е установено едва след като анкетите са обработени и поради това корекция не е възможна.

С цел изчерпателност, по-долу в текста, при анализите на предоставяната обратна връзка от общината са разглеждани две хипотези (1) хипотеза при която отговорите, на които не би трябвало да се отговоря са изключени от анализа, и хипотезата, в която отговорите се зачитат.

1.3. Анализ на резултатите

По-долу са представени резултатите от проведеното анкетно проучване сред целевите групи, като са разделени на три раздела:

- (1) информираност на гражданите и СГО за политиката на община Видин за управление на отпадъците;
- (2) участие на гражданите и СГО в процеса на формулиране на политиката за управление на отпадъците; и
- (3) участие на гражданите и СГО в процеса на мониторинг на политиката за управление на отпадъците.

Представени са и изводи относно характера на взаимодействие между гражданите и отговорните институции, настоящите нагласи и тенденции, както и възможностите за повишаване на гражданското участие в процесите на определяне и наблюдение на политиката по управление на отпадъците в община Видин.

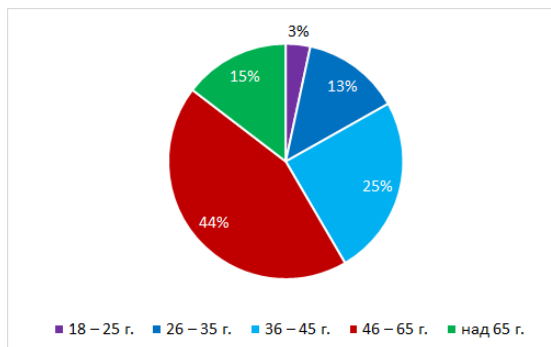
1.3.1. Социално-демографски профил на респондентите

1.3.1.1. Анкетно проучване сред граждани и СГО

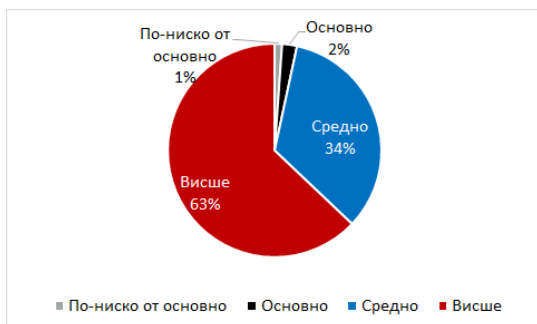
Въвеждащата секция на анкетата, разпространена сред граждани и СГО, включва въпроси, свързани със социално-демографския профил на респондентите.

Обобщените данни показват, че от общо 89 респондента, 57 са жени, 31 са мъже, а един от отговорилите не е посочил своя пол. Разпределението по възраст показва, че най-висок дял (44%) от респондентите са във възрастовата група 46 – 55 години, следвани от 25% лица на възраст от 36 до 45 години.

Фигура 1. Разпределение на респондентите в анкетата за граждани и СГО по възраст

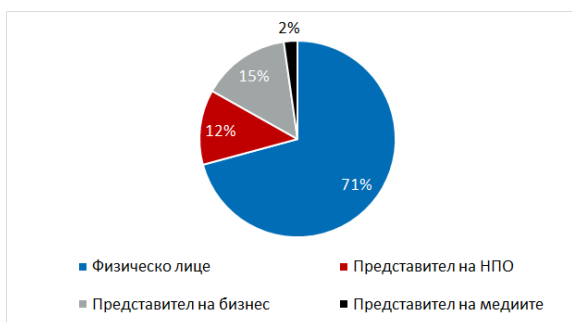

Фигура 2. Разпределение на респондентите в анкетата за граждани и СГО по степен на образование

С най-голям дял са гражданите с висше образование – 63% от общия брой попълнили анкетата, следвани от 30 лица със средно образование (34% от общия брой), двама респонденти с основно образование, и един с по-ниско от основно (виж Фигура 2).

Фигура 3. Разпределение на респондентите спрямо принадлежност към различни СГО

По отношение на принадлежност към различни структури на гражданското общество мнозинството от респондентите са физически лица – 71% от общия брой. 15% от анкетираните са представители на бизнеса, 12% са представители на неправителствения сектор и двама души са представители на медиите.

1.3.1.2. Анкетно проучване сред местната администрация

В тази целева група е налице почти равно разпределение по пол, като от общо 11

Фигура 4. Разпределение на респондентите в анкетата сред представителите на местната администрация по степен на

респондента, 5 са мъже, а 6 – жени. Най-висок дял (36%) от респондентите са във възрастовата група 36 – 45 години, 27% са в групата 46 – 55 години, 18% са в групата 26 – 35 години, като има и по един респондент съответно в най-младата и най-напредналата възрастова група. От общо 11 респондента, 8 са със завършено висше образование, а 3 – със средно образование (виж Фигура 4).

Мнозинството от попълнителите анкетата (73%) са представители на общинската администрация, като има и по един представител съответно на общинско предприятие "Регионално депо за битови отпадъци - Видин", на организация, свързана със сметосъбиране, сметоизвозване, и оползотворяване на отпадъка, и на организация, извършваща дейности с отпадъци на територията на община Видин (виж Фигура 5).

Фигура 5. Разпределение на респондентите в анкетата сред представителите на местната администрация по целеви групи

1.3.2. Осведоменост на гражданите

Втората секция на анкетата е посветена на степента на осведоменост относно политиката на община Видин в сферата на управление на отпадъците. Най-голям дял от респондентите в проучването сред граждани (38,2%) посочват, че най-често използват медиите или информация от познати и приятели, за да се осведомят за политиката на общината в сферата на управление на отпадъците. Следващите по популярност източници на информация са пряко свързани с информационната дейност на община Видин – интернет страницата на общината, предпочитана от малко над 30% от респондентите, и проведените разяснителни кампании във връзка с дейности по управление на отпадъците (виж Фигура 6).

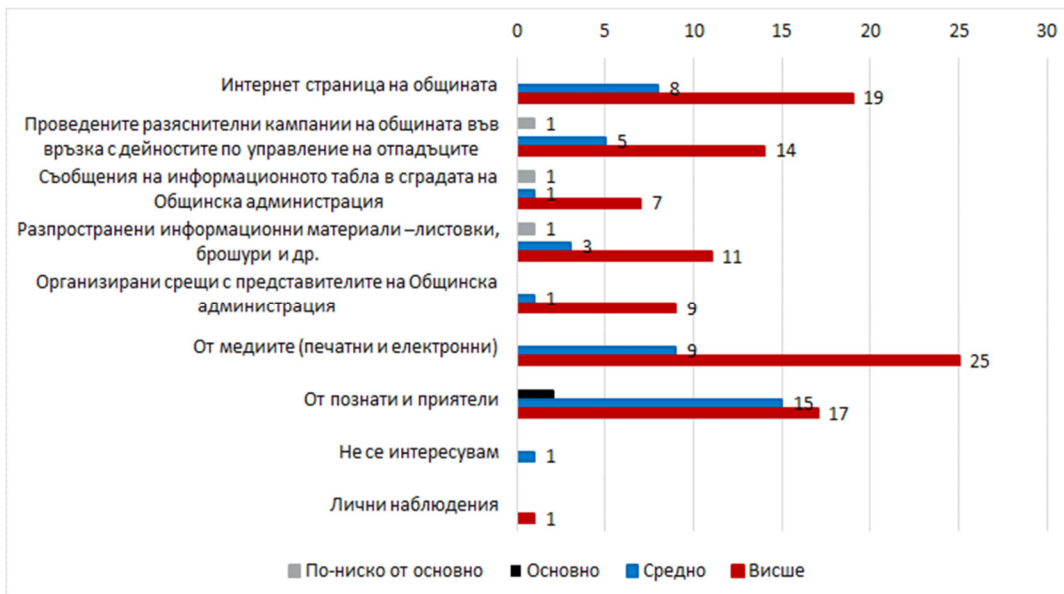
Фигура 6. Предпочитани от гражданите и СГО източници на информация за политиката на община Видин в сферата на управление на отпадъците

Наблюдават се разлики в предпочитанията на респондентите спрямо степента им на образование. Лицата с висше образование се доверяват най-вече на източници с високо ниво на достоверност като печатните и електронни медии, както и интернет страницата на общината. В същото време лицата със средно образование най-често се информират за политиката на общината за управление на отпадъците от свои познати и приятели. Това е и най-популярният начин за информиране сред лицата с основно образование (виж Фигура 7).

Фигура 7. Предпочитани източници на информация, разпределение на респондентите по образование, бр.

Печатните и електронни медии, както и интернет страницата на общината са най-популярните източници на информация на респондентите в почти всички възрастови групи. Единствено лицата в по-напреднала възраст (над 65 години) предпочитат да се информират за политиката на общината в сферата на управление на отпадъците от познати и приятели (Виж Фигура 8).

Фигура 8. Предпочитани източници на информация, разпределение на респондентите по възраст, бр.

Независимо от предпочитанията си за източниците на информация, повече от половината респонденти (55%) считат, че публикуваната и предоставена информация, свързана с управление на отпадъците, е била полезна, но не е била достатъчна.

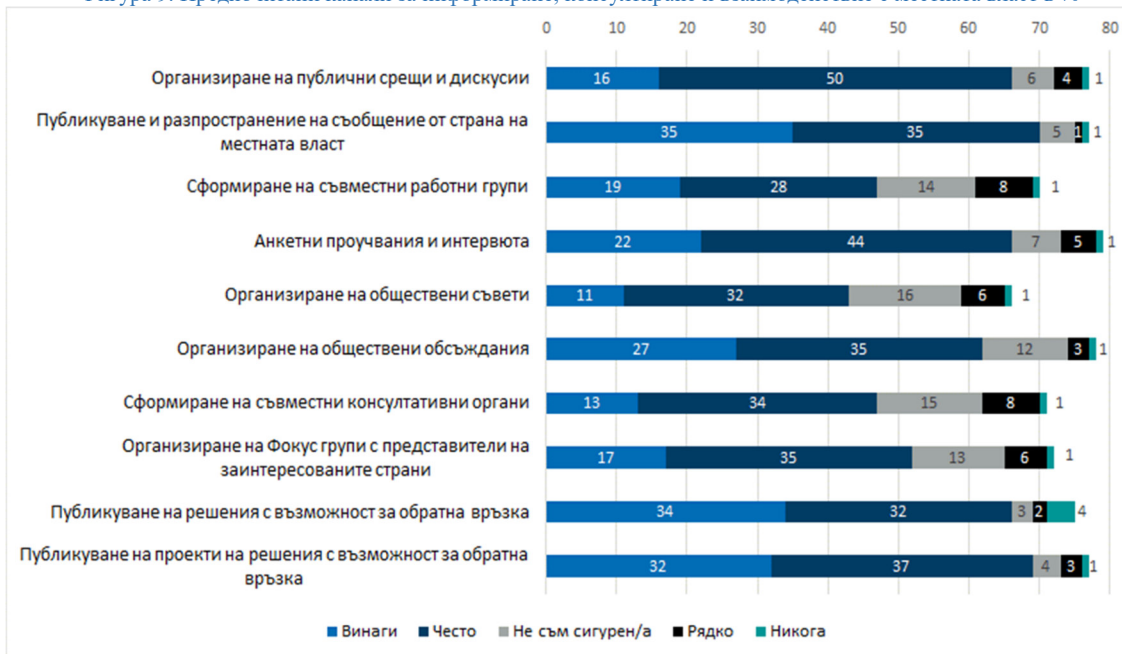

По отношение на предпочитаните канали за информиране, консултиране и взаимодействие с местната власт в сферата на управление на отпадъците ясно се открояват няколко тенденции сред представителите на гражданското общество. Най-желаните канали за връзка с местната власт, които според респондентите трябва се използват често, са:

- организиране на публични срещи и дискусии (64,9% от отговорилите на въпроса);
- анкетни проучвания и интервюта (55,7% от отговорилите на въпроса)
- публикуване на проекти на решения с възможност за обратна връзка (48% от отговорилите на въпроса).

Предпочитаните от гражданите канали за информиране, консултиране и взаимодействие с местната власт са посочени на фигурата по-долу.

Фигура 9. Предпочитани канали за информиране, консултиране и взаимодействие с местната власт в %

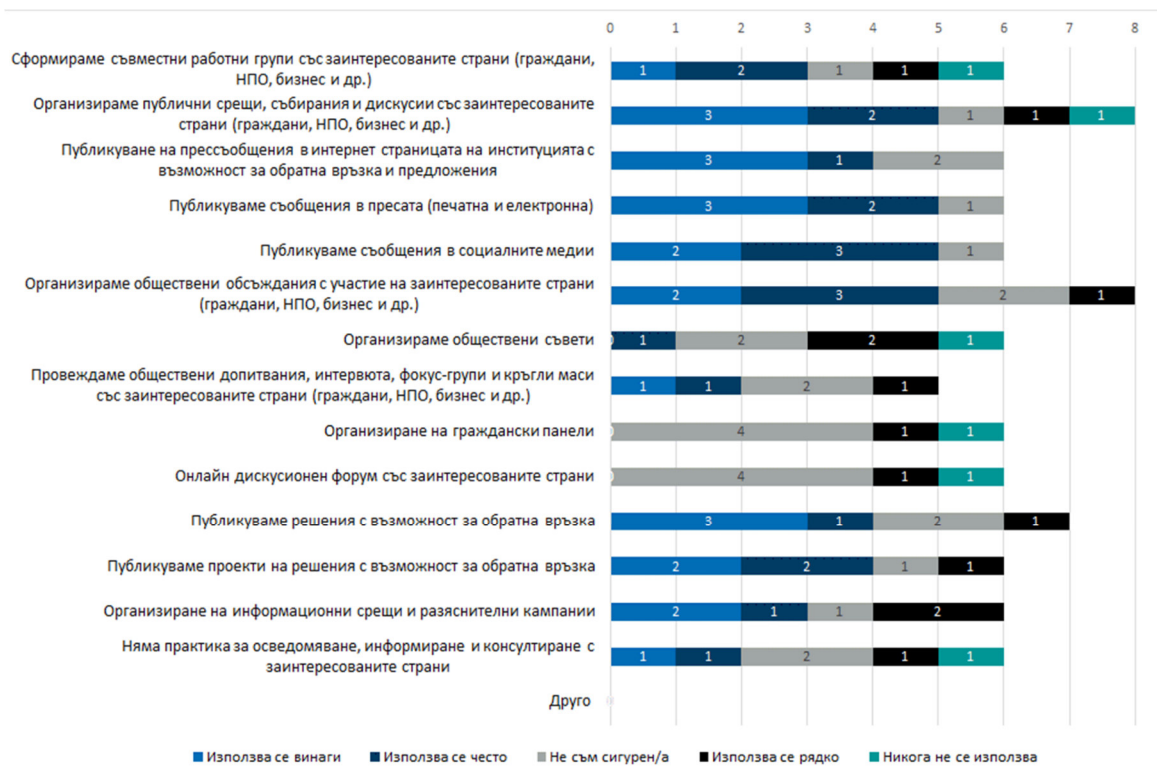

Анкетното проучване сред представителите на местната администрация засяга важни теми като наличието на стандартизиран ред за публично информиране и взаимодействие със заинтересованите страни. От общо 11 респондента, 8 са запознати с наличието на утвърдена политика, правила и процедури на тяхната институция/ организация за публично информиране на гражданите, но 3 души заявяват, че не знаят/ не са сигурни. По отношение на достъпа до подобна информация, 55% от отговорилите посочват, че правилата и процедурите са публикувани на официалната интернет страница на тяхната институция/ организация, а 36% заявяват, че е осигурен достъп в сградата на съответната институция/ организация.

При две от използваните форми на осведомяване и консултиране със заинтересованите страни при определяне на политиката за управление на отпадъците, се наблюдава съвпадение с предпочитанията, заявени от гражданите и СГО и съществуващите практики. 30% от отговорилите на въпроса представители на администрацията посочват, че организирането на публични срещи и дискусии със заинтересованите страни, както и публикуването на решения с възможност за обратна връзка, се използват винаги от тяхната институция/ организация (Виж Фигура 10). Това са два от трите канала за взаимодействие, предпочитани от представителите на гражданското общество. Също така 30% от отговорилите представители на местната администрация посочват, че винаги публикуват съобщения в интернет страницата на институцията с възможност за обратна връзка, а често публикуват и съобщения в социалните медии.

Фигура 10. Използвани канали от местната администрация за осведомяване, информиране и консултиране на заинтересованите страни

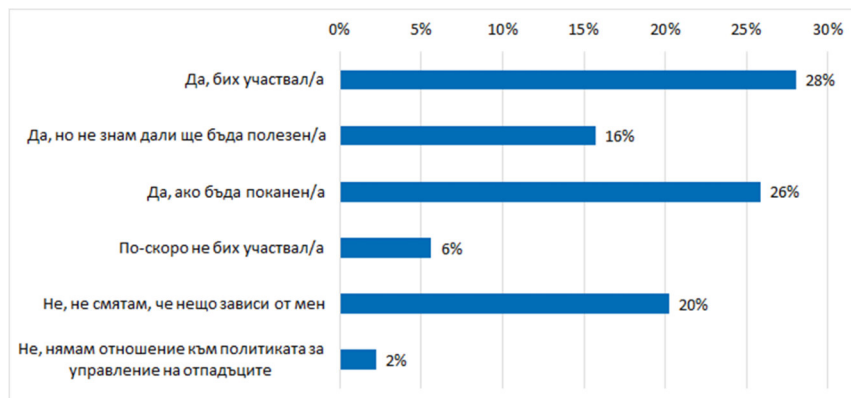

1.3.3. Участие на гражданите в процеса на формулиране на политиката за управление на отпадъците

Третата секция на анкетата включва въпроси, свързани с участието на гражданите и СГО в процеса на формулиране на политиката на община Видин в сферата на управление на отпадъците. Резултатите от проучването сред гражданите, условно могат да се разделят на три теми: *желание за участие в процеса, преходен опит и увереност в зачитането на мненията.*

Положителен сигнал е, че 39% от отговорилите се интересуват от възможностите за гражданите и СГО да участват във формулирането на политиката за управление на отпадъците, но е притеснителен фактът, че 38% не знаят къде да получат информация.

Фигура 11. Имате ли желание да участвате с предложения и мнения, оценки и препоръки при формиране на общинската политика, свързана с управление на отпадъците?

На въпроса „Имате ли желание да участвате с предложения и мнения, оценки и препоръки при формиране на общинската политика, свързана с управление на отпадъците?“, 28% от анкетираните заявяват, че биха участвали. В същото време висок дял от гражданите (26%) не са

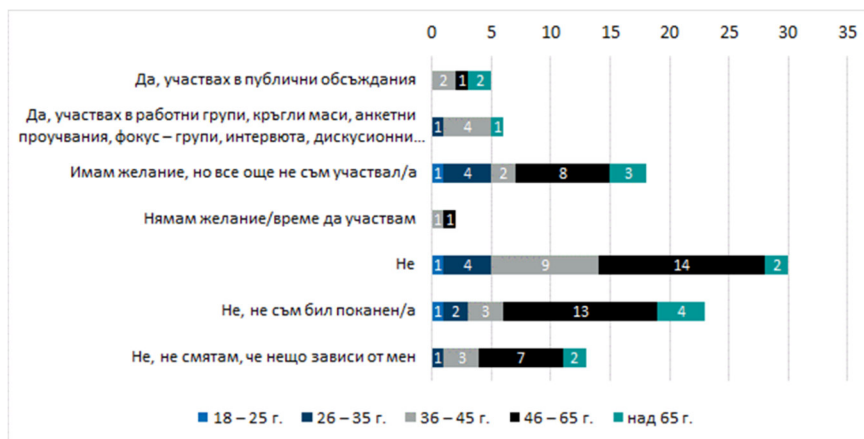
склонни да проявят инициатива и посочват, че биха участвали, само ако бъдат поканени, а 20% са настроени скептично и не смятат, че нещо зависи от тях (виж Фигура 11).

Интересно е да се отбележи, че от общо 25 респондента, които биха участвали с предложения, мнения и препоръки, 72% са жени, а 80% са с висше образование. В същото време 50% от тези, които не смятат, че нещо зависи от тях, са със средно образование.

Опитът на представители на гражданското общество в участие при формулирането на общинската политика за управление на отпадъците е малък: 34% от анкетираните заявяват, че не са участвали в процеса, като 26% не са били поканени, а 15% не смятат, че нещо зависи от тях. Само 7% са участвали в работни групи, кръгли маси и дискуссионни форуми, и едва 6% са участвали в публични обсъждания. Най-висок дял от хората, дали отговори „Не съм участвал“, „Не, не съм бил поканен“ или „Не смятам, че нещо зависи от мен“, са във възрастовата група 46 – 65 години (виж Фигура 12).

Фигура 12. Преходен опит в процеса на формулиране на общинската политика за управление на отпадъците на територията на общината (разпределение на резултатите по възраст), бр.

Близко половината от участниците в анкетата (47%) заявяват, че не са **отправляли предложения** към община Видин, 13% са участвали в проект, насочен към подобряване на управлението на отпадъците, а 11% са давали предложения посредством социалните медии. Отново най-висок дял от хората с личен принос към провежданата политика (например чрез публични дискусии и обсъждания, активност в социалните медии, организация на подписка, участие в проект) са с висше образование. В същото време, 55% от тези, които никога не са давали предложения, свързани с провежданата общинска политика, отново са лица с висше образование.

При анализа на отговорите относно **предоставянето на обратна връзка** от общината, касаещи отправените предложения мнозинството от респондентите (58%) посочват, че в отделни случаи общината предоставя обратна връзка за дадените предложения и мнения, а 35% отбелязват, че никога няма обратна връзка, докато 6% са сигурни, че общината винаги предоставя обратна връзка. Резултатите са приблизително аналогични, ако се разгледат и неконсистентните отговори (отговорите дадени от респонденти, които не би трябвало да отговорят на този въпрос тъй като не са отправяли предложения). Разликата в сравнение с консистентните отговори е, че в този случай значителният дял респонденти (62%) смятат, че никога няма обратна връзка от администрацията, 35% получават отговор в определени случаи и 3% посочват, че винаги има обратна връзка.

Аналогично, при разглеждане на консистентните отговори 53% посочват, че в отделни случаи общината **взема предвид дадените предложения и мнения**, а 44% отбелязват, че това никога не се случва. При разглеждане на всички отговорили на въпроса, процентите на отговорилите, които смятат, че общината никога не се съобразява с дадените предложения нараства до 66%.

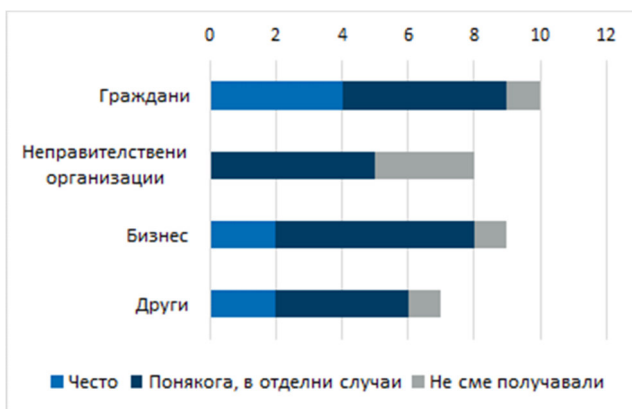
Фигура 13. Според Вас, съществуват ли ефективни форми и възможности да се отправят предложения към общината при формулиране на общинската политика за управление

Едва 23% от респондентите демонстрират увереност, че има ефективни механизми, чрез които мнението им по отношение на управлението на отпадъци да бъде зачетено. 33% от отговорилите считат, че съществува формална възможност за даване на предложения към общината, но тя не е ефективна. Други 33% признават, че не са запознати (виж Фигура 13).

На същия въпрос в анкетното проучване сред представители на местната администрация и организации отговорни за управлението на отпадъците, отговорите са разнородни. От общо 11 респондента, трима смятат, че е осигурена ефективна възможност за даване на предложения и изказване на мнения от граждани и СГО. Други трима смятат, че няма ефективна възможност, а един от отговорилите счита, че заинтересованите страни имат слаб интерес.

Фигура 14. Колко често Вашата институция/ организация е получавала предложения/ мнения/ становища, свързани с политиката по управление на отпадъците?, бр.

Според представителите на местните институции най-активни в процеса на формулиране на политиката за управление на отпадъците са гражданите и представителите на бизнеса. От 11 респондента, 9 заявяват, че често или в отделни случаи тяхната институция получава предложения от граждани, а 8 отбелязват същото за предложения от бизнес сектора (виж Фигура 14). Едва 5 заявяват, че понякога получават мнения от неправителствени организации.

Също така е интересно да се отбележи, че гражданите са тези, които най-често дават конструктивни предложения, с които местните институции и организации често се съобразяват (виж Фигура 15).

Фигура 15. Доколко получените предложения/ мнения/ становища са били полезни за Вашата институция/ организация при формулиране и вземане на решения, свързани с политиката по управление на отпадъците?, бр.

1.3.4. Участие на гражданите в процеса на наблюдение на политиката за управление на отпадъците

Последната секция на анкетата включва въпроси, свързани с участието на гражданите и СГО в процеса на мониторинг на политиката на община Видин в сферата на управление на отпадъците. Резултатите от проучването, проведено сред граждани и СГО, условно могат да се разделят на три теми: *информираност за възможностите за мониторинг, предходен опит, и интерес към резултатите от мониторинга.*

Значителен дял от респондентите (60%) признават, че не са запознати с нормативните документи, които предоставят възможност на гражданите и СГО да участват в мониторинга и оценката на политиката за управление на отпадъците на местно ниво. Едва 1% се чувстват уверени в знанията си по отношение на възможностите за мониторинг, а 33% от отговорилите посочват, че са запознати със законодателството до известна степен.

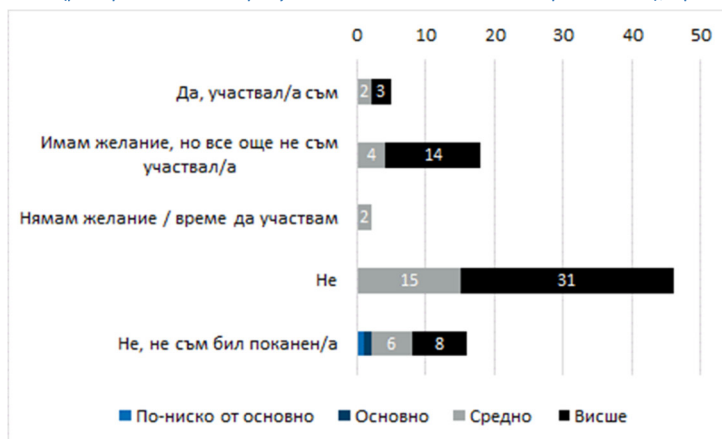
По отношение на предходен опит, мнозинството от анкетираните отбелязват, че досега не са участвали в процеса на наблюдение на политиката за управление на отпадъците – 58% заявяват липса на предходен опит, а 18% уточняват, че не са участвали, защото не са били поканени. Въпреки че едва 6% са участвали в дейности по наблюдение на общинската политика, положителен сигнал е, че 21%, които все още не са го направили, имат желание за това.

Разпределението на резултатите по степен на завършено образование показва, че всички респонденти, заявили, че нямат желание/ време да участват, са със средно образование (виж Фигура 16). Сред тези, които имат желание да участват в бъдеще,

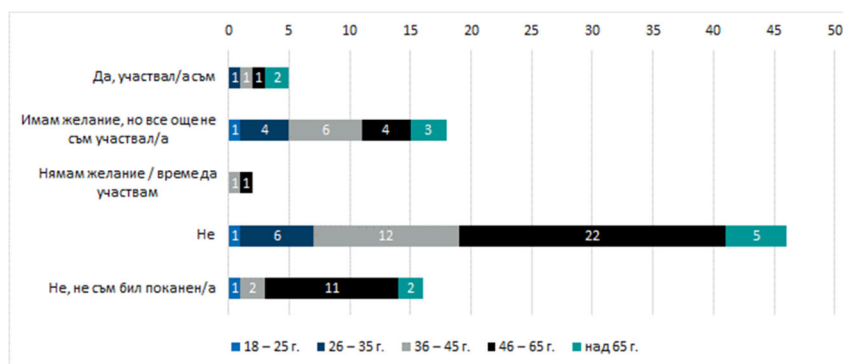
преобладават лицата с висше образование – 78% от общия брой респонденти, посочили този отговор.

Фигура 16. Вие лично, участвали ли сте в процеса на наблюдение на политиката за управление на отпадъците в община Видин? (разпределение на резултатите по степен на образование), бр.

Разпределението на резултатите по възраст показва, че респондентите, заявили, че нямат желание/ време да участват, попадат във възрастовите групи 36-45 г. и 46-65 г.

Фигура 17. Вие лично, участвали ли сте в процеса на наблюдение на политиката за управление на отпадъците в община Видин? (разпределение на резултатите по

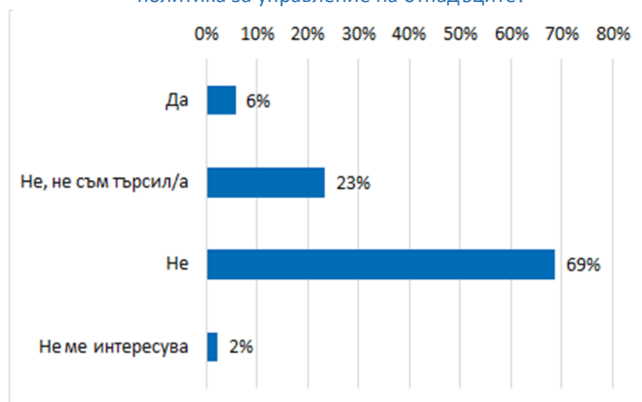
Обнадеждаващо е, че сред общо 18 респондента, които са участвали в процеса на мониторинг на общинската политика, има представители на всички възрастови групи (виж Фигура 17). Може да се заключи, че независимо от възрастта си, тези представители на гражданското общество демонстрират ангажираност и желание за активност в процеса на наблюдение на общинската политика в сферата на управление на отпадъците.

На въпрос „*Вашето участие в процеса на мониторинг е било: ...*“ има получени общо 9 отговора, като отново е необходимо да се направи уточнение, че част от тях не са консистентни. По-конкретно, 4 респонденти с отрицателен отговор на въпроса дали са участвали в процеса на наблюдение на провежданата общинска политика, са дали отговори и на следващия въпрос, свързан с назоваване на конкретното участие. С цел изчерпателност, по-долу в текста са анализирани и хипотезата, в която тези отговори се изключват от анализа, и хипотезата, в която се зачитат.

Три от консистентните отговори посочват, участие в работни групи, срещи, семинари и фокус групи, а двама отбелязват, участие в публично обсъждане при представяне на резултатите. От общия брой отговорили на въпроса (включително неконсистентните отговори), близо половината са участвали в публично обсъждане при представяне на резултатите, като по един анкетиран е посочил участие в изготвянето на мониторингов доклад и даване на коментари/ мнения/ препоръки и бележки по изготвен доклад.

Фигура 18. Имате ли информация относно резултатите от извършеното наблюдение или оценката на общинската политика за управление на отпадъците?

По отношение на интереса на гражданите и СГО към резултатите от извършено наблюдение или оценка на общинската политика за управление на отпадъците, мнозинството от отговорилите (69%) заявяват, че нямат информация (виж Фигура 18). Значителен дял от респондентите проявяват пасивност, като 23% посочват, че не са търсили подобна информация, а 2% заявяват, че не се интересуват.

На въпрос „*От къде научихте за резултатите от извършения мониторинг на общинската политика за управление на отпадъците?*“ има получени общо 17 отговора, като отново част от тях не са консистентни. Единадесет респонденти с отрицателен отговор на въпроса дали имат информация относно резултатите от мониторинг, са дали отговор и на въпроса от къде са получили тази информация.

От отговорилите коректно на въпроса, по равен брой респонденти (двама души) посочват, че са се информирали чрез публично представяне на резултатите от извършения мониторинг и чрез съобщения на интернет страницата на общинската администрация. Ако се разгледат всички отговори на въпроса (включително неконсистентните), отново най-често посочваният източник на информация е публично представяне на резултатите от извършения мониторинг.

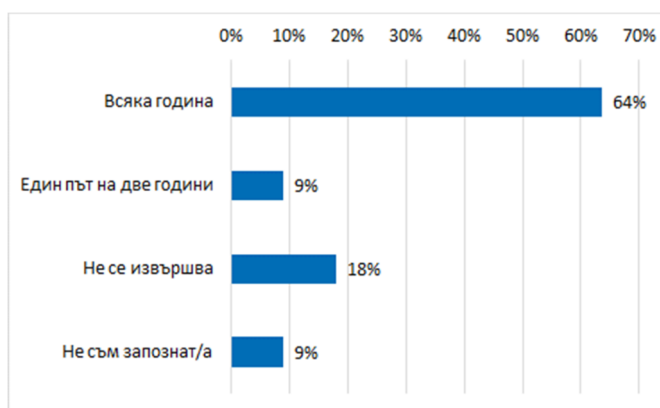
В последната секция от анкетното проучване сред представители на **местната администрация** са включени въпроси, свързани с начините, по които съответните институции и организации осигуряват участието на гражданите и СГО в процеса на наблюдение на общинската политика за управление на отпадъците. По 27% от респондентите посочват провеждането на проучвания след граждани и СГО, както и организирането на информационни събития. В същото време равен дял от анкетираните заявяват, че тяхната институция/ организация няма практика за включване на граждани и СГО в процеса на мониторинг. Само един респондент заявява, че мониторингов доклад се предоставя на гражданите само при запитване (виж Фигура 19).

Фигура 19. Как Вашата институция/ организация осигурява участието на гражданите и СГО в процеса на наблюдение на изпълнението на политиката по управление на отпадъците?, бр.

Положителен елемент от процесите на наблюдение е честотата на извършване на наблюдение на политиката за управление на отпадъците. Значителен дял от респондентите (64%) отбелязват, че процесът на наблюдение в тяхната институция/ организация се извършва всяка година (виж Фигура 20). В този смисъл, дори и процесът на наблюдение да се нуждае от усъвършенстване, се наблюдава устойчивост в прилагането му.

Фигура 20. С каква периодичност се извършва процесът на наблюдение във Вашата институция/ организация на политиката по управление на отпадъците?

Фигура 21. Вие лично участвали ли сте в процеса на мониторинг върху изпълнението на политиката по управление на отпадъците?

мониторинговия доклад (виж Фигура 21).

Повече от половината анкетирани (55%) представители на администрацията не са участвали лично в процеса на мониторинг върху изпълнението на общинската политика за управление на отпадъците. С предходен опит в процеса са 36%, от тях 18% са участвали с предоставяне на информация, справки и отчети, а по 9% са допринесли с участие в работни групи и в изготвянето на

1.3.5. Препоръки за подобряване на процеса на изпълнение на политиките за управление на отпадъците и формиране на консултативен съвет

От общо 89 респондента, участвали в проучването сред граждани и СГО, 16 са дали препоръки за подобряване на процеса на формулиране и мониторинг на общинската политика, свързана с управление на отпадъците. Отправените препоръки условно могат да бъдат разделени в няколко направления:

- **Подобряване на достъпа до информация** – осигуряване на публичен достъп до информацията за управление на отпадъци; ясно и точно представяне на информацията; ясно формулиране на задълженията на гражданите и общината.
- **Насърчаване на гражданското участие** – насърчаване на гражданите към активност чрез рекламни дейности; срещи с бизнеса; обучения за участие в процеса на формулиране и мониторинг на общинската политика; прилагане на иновативни мерки за по-широко включване на гражданите в определянето и наблюдението на общинската политика; организиране на публични обсъждания и участие на граждани във взимането на решения; граждански инициативи по квартали; инициативи в училища и детски градини.
- **Отразяване на предложения и мнения на граждани** – да се регистрира и отразява всяко предложение, оплакване или сигнал от страна на гражданите; при получен сигнал от гражданин да се осигурява обратна връзка и проследяване на дейностите, предприети от общината.

В рамките на проекта „Повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците“ е предвидено и формиране на **консултативен съвет** с участието на представители на заинтересованите страни на местно ниво: местна власт,

граждански сектор, социално-икономически партньори, бизнес и медии. На въпроса дали имат желание за участие в този консултативен съвет, 61% от респондентите дават отрицателен отговор, 36% смятат, че с опита си могат да допринесат за работата на съвета, а 3% не дават отговор. Малко над половината от заявителите желание за участие – 18 от 32 респондента, са оставили свои данни за контакт.

Мнозинството от заявителите желание за участие са с висше образование (84%) във възрастовия интервал 36-65 години (89%). Представителите на неправителствени организации и бизнеса са общо 37% (шестима представители на неправителствени организации (НПО) и четирима - на бизнеса). Гражданите, проявили заинтересованост да участват в консултативния съвет са мнозинство - 63% от всички изразили готовност.

В сравнение с анкетираните граждани, представителите на местната администрация демонстрират по-голяма готовност за участие в консултативния съвет, който предстои да бъде формиран от заинтересованите страни на местно ниво. На въпроса дали имат желание за участие в този консултативен съвет, 64% от респондентите отговарят утвърдително, докато 36% не смятат, че с опита си могат да допринесат за работата на съвета. Въпреки това по-малко от половината от заявителите желание за участие – 3 от 7 респондента, са оставили свои данни за контакт.

1.3.6. Изводи

Процесът по **осведомяване** на гражданите и структурите на гражданското общество за общинската политика за управление на отпадъците може да бъде значително подобрен. Мнозинството анкетираните граждани считат, че публикуваната и предоставена информация, свързана с управление на отпадъците, е полезна, но не е достатъчна. Необходимо е да се увеличат каналите за информиране, включително по-активно да се използват съвременни източници като социалните медии. С цел по-ефективно взаимодействие и диалог между гражданите и местните власти е препоръчително да се организират по-голям брой публични срещи и дискусии, анкетни проучвания, както и редовно да се публикуват проекти на решения с възможност за обратна връзка. Също така би било от полза всяка институция и организация, ангажирана с управление на отпадъците, да има утвърден ред, правила и процедури за публично информиране на гражданите.

Гражданите демонстрират ангажираност към процеса на **формулиране** на политика за управление на отпадъците на местно ниво. Въпреки това значителен дял от анкетираните не са склонни да проявят инициатива и биха участвали в процеса, само ако бъдат поканени. Също така немалка част са настроени скептично и не смятат, че нещо зависи от тях. Според местните власти най-активни в процеса на формулиране на политиката за управление на отпадъците са гражданите и представителите на бизнеса, като гражданите са и тези, които най-често дават конструктивни предложения, с които местните институции и организации са склонни да се съобразяват. Препоръчително е да

се установи неотменна обратна връзка и реакция от страна на ангажираните звена, след получаване на предложения, мнения или становища от гражданите и СГО.

Процесът на **наблюдение** на общинската политика, свързана с управление на отпадъците, е сравнително непознат на анкетиранияте граждани. Значителен дял от респондентите признават, че не са запознати с нормативните документи, които им предоставят възможност да участват в мониторинга и оценката на политиката за управление на отпадъците на местно ниво. Част от гражданите демонстрират желание за участие в процеса на наблюдение и е необходимо активността им да бъде насърчавана, като това би оказало стимулиращо въздействие и върху интереса на останалите жители на община Видин към проблемите, свързани с управление на отпадъците. Препоръчително е местната администрация и организациите, участващи в управлението на отпадъците, също да повишат капацитета си за мониторинг на политики, тъй като голяма част от тях досега не са участвали в подобни дейности.

2. Проучване и анализ на съществуващите добри практики, свързани с гражданското участие в политиките по управление на отпадъците - на европейско и национално ниво

Настоящият раздел представя преглед и анализ на добри практики, свързани с гражданското участие във формулирането, реализирането и мониторинга на политики по управление на отпадъците. Разгледани и анализирани са практики, които биха могли да се приложат на местно ниво, но част от тях, при установена необходимост и целесъобразност, могат да се реализират съвместно с няколко общини. Описанието на добрите практики представя анализ на тяхната приложимост и взема под внимание различни социално-икономически, технологични и демографски фактори, характеризиращи община Видин. Информацията в раздела е систематизирана в три точки. Първата представя целите на проучването и начинът му на провеждане; втората описва критериите и подхода за идентифициране и анализ на добри практики, а в третата са представени самите добри практики.

2.1. Цели на проучването и начин на провеждане

Целта на проучването е да се идентифицират добри практики на взаимодействие между местните власти и гражданското общество при формулирането, реализирането и мониторинга на политики за управление на отпадъците, включително начини за повишаване информираността и осведомеността на гражданите за ползите от това.

Под *формулиране на политики* се има предвид процесът на идентифициране и анализ на нужди и проблеми, включително анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите (SWOT анализ), предварителни проучвания, формулиране на приоритети, оценка на въздействието, обществени обсъждания и консултации и т.н. Под *реализиране на политики* се има предвид процесът на изготвяне на планове за действие с конкретни мерки, мобилизиране на ресурси за изпълнението им, организационни мерки и създаване на работни групи и комисии, правила и процедури за вземане на решения, залагане на механизми за контрол и отчетност, предприемане на действия за осигуряване на информация и публичност и др. Под *наблюдение* на изпълнението на дадена политика се разбира наличието на система за мониторинг на напредъка, включително индикатори за резултати и въздействие от реализирани мерки, докладване и публикуване на резултатите от мониторинга.

През последните години законодателната рамка, регламентираща възможностите и задълженията на публичните власти за информиране на гражданите относно планирани политики беше значително доразвита. Законът за нормативните актове¹ е общ нормативен акт, регламентиращ подготовката, издаването и прилагането на

¹ Закон за нормативните актове, Обн. ДВ. бр.27/03.04.1973 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.34/03.05.2016 г.

Проект № BG05SFOP001-2.009-0167-C01 "Повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците", съфинансиран по Оперативна програма „Добро управление“, по процедура BG05SFOP001-2.009 „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“

нормативните актове. Съгласно неговия чл. 26, преди внасянето на проект на нормативен акт за издаване или приемане от компетентния орган, съставителят на проекта го публикува на интернет страницата на съответната институция заедно с мотивите, съответно доклада, като на заинтересованите лица се предоставя най-малко 14-дневен срок за предложения и становища по проекта. Това е общ ред, осигуряващ едновременно публичност и възможност за участие на заинтересованите страни на етапа на финализиран проект на нормативен акт. По този начин, българският законодател е създал условия за участие на гражданите в процеса на формулиране на политики. От друга страна, информираността и осведомеността им за това как могат да се включват и на национално, и на местно ниво, както се вижда и от проведеното анкетно проучване, не са достатъчно високи.

Представените по-горе специфики са взети под внимание и при избора на добри практики. Аналогично на анализите на проведените анкетни проучвания, анализът на добрите практики е в три направления: 1) *Информирание и осведоменост на гражданите за начините и ползите от управлението на отпадъци*; 2) *Формулиране на политики за управление на отпадъците*; и 3) *Изпълнение и мониторинг на политики и мерки за управление на отпадъците*.

Идентифицирането и анализа на добри практики за управление на отпадъците взима под внимание релевантната нормативна уредба и приложимите стратегически и планови документи. За Община Видин това са Закона за управление на отпадъците², Закона за опазване на околната среда³, Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Видин⁴ и Общинската програма за управление на отпадъците за периода 2017-2020 г.⁵

Идентифицирането на добри практики в управлението на отпадъци на местно ниво е осъществено чрез кабинетно проучване (преглед и анализ на вторични източници на информация, като релевантно законодателство, стратегически документи, доклади, информационни материали и пр.). Първо е извършен преглед на относимите нормативни актове и стратегически документи. След това са определени критериите, които биха характеризирали една практика като „добра“ (виж по-долу). Третата стъпка от аналитичната работа е проучване и задълбочено изучаване на практики на местни власти в държави-членки на ЕС в управлението на отпадъци. И накрая, след идентифициране на добрите практики, същите са описани и после анализирани от

² Закон за управление на отпадъците, Обн. ДВ. бр.53 от 13.07.2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.25 от 26.03.2019 г.

³ Закон за опазване на околната среда, Обн. ДВ. бр.91 от 25.09.2002 г., посл. изм. ДВ. бр.36 от 03.05.2019г.

⁴ Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Видин, приета с Решение №94, взето с Протокол №7/25.07.2014 г.

⁵ Общинска програма за управление на отпадъците на Община Видин за периода 2017-2020 г.; документът е достъпен на интернет адрес <http://vidin.bg/wp-content/uploads/2018/01/%D0%9F%D0%A3%D0%9E%20%D0%92%D0%B8%D0%B4%D0%B8%D0%BD%20%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B5%D0%BA%D1%82-%D1%84%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D0%BB%D0%B5%D0%BD%20%D0%BE%D0%BA%D1%82%D0%BE%D0%BC%D0%B2%D1%80%D0%B8%202017.pdf>, но публично достъпна информация дали е приет не е налична.

Проект № BG05SFOP001-2.009-0167-C01 "Повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците", съфинансиран по Оперативна програма „Добро управление“, по процедура BG05SFOP001-2.009 „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“

гледна точка на тяхната приложимост в контекста на приоритетите и възможностите на Община Видин за управление на отпадъците.

2.2. Критерии за подбор на добри практики

За избор на добри и подходящи за прилагане в Община Видин практики при взаимодействието между местната власт и сдруженията на гражданското общество в областта на управление на отпадъците, и в опазването на околната среда като цяло, предварително са определени две групи критерии. Първата група изисква, или предполага практиките да попадат в някоя от избраните за анализ „направления“ на взаимодействие между местните власти и гражданското общество. Втората група включва два типа критерии. Първият тип критерии показва дали с прилагане на практиката биха се адресирали слабите страни и/или стратегическите цели, съответно идентифицирани и формулирани в Общинската програма за управление на отпадъците за периода 2017-2020 г. В нея, въз основа на извършен SWOT анализ, е установено, че слабите страни (нуждите) на общината в управлението на отпадъците са свързани с:

1. Не добре функциониращи системи за разделно събиране на масово разпространени опасни отпадъци при източника им на генериране;
2. Недостатъчно ефективно използване на ресурсите;
3. Ограничени екологични познания, недостатъчно съзнание и култура на гражданите;
4. Липса на активни местни НПО работещи в областта на управлението на отпадъците;
5. Липса на депо за строителни отпадъци;
6. Все още не се извършва компостиране или друг тип оползотворяване на „зелени отпадъци“;
7. Липса на инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците;
8. Липса на единна информационна система за отпадъците;
9. Липса на целенасочени мерки и стимули, насочени към предотвратяване образуването на отпадъци, и на система за отчитане удовлетвореността на обществеността от дейностите и услугите, свързани с отпадъците.

За да адресира тези проблеми, както и потенциалните заплахи, Общината е избрала да прилага мерки и инициативи, насочени към постигане на четири стратегически цели:

Стратегическа цел 1: Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им;

Стратегическа цел 2: Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депонирането на отпадъци;

Стратегическа цел 3: Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда;

Стратегическа цел 4: Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане йерархията за управление на отпадъците.

Другият тип критерии се отнасят до ефективността на практиката (т.е. дали прилаганата мярка или интервенция ще допринесе за постигане на желаната цел), до нейната ефикасност (т.е. разходите за прилагането ѝ, респ. за постигане на желаната цел), до устойчивостта ѝ (т.е. дали приложението ѝ би продължило без намеса и/или подкрепа от властите) и до нейната иновативност (т.е. дали практиката е нова, дали въвежда нов процес, подход, технология за адресиране на проблема). Матрицата с избраните критерии за подбор на добри практики и класифицирането им според тях е показана на таблицата по-долу (избраните добри практики са описани в т. 2.3 на Доклада). Съответствието на всяка практика по съответния критерий е показано в различен цвят. Колкото е по-наситен цвета в клетката на матрицата, толкова по-голямо е съответствието на практиката по анализирания критерий. В последната колона на матрицата е показана степента на приложимост на практиката в община Видин.

Фигура 22. Матрица с критерии за избор на добри практики в управлението на отпадъци

Критерий Практика	Нужди	Цели	Ефективност	Ефикасност	Устойчивост	Иновативност	Приложимост във Видин
№ 1: Образователни пътеки за рециклиране на отпадъците							
№ 2: "Нека вземем мебелите в града!"							
№ 3: "Зелени събития", Виена							
№ 4: Промени в данъчното законодателство							
№ 5: Дребномащабно анаеробно разлагане							
№ 6: Обществен съвет за нулеви отпадъци							
№ 7: Домашно компостиране							
№ 8: Системи за видео наблюдение							

Например, първата практика има пълно съответствие с първите четири критерия, но по-слабо е оценена от гледна точка на нейната иновативност и устойчивост. За сметка на това лесно би била приложена в Община Видин. След извършения анализ се вижда, че са избрани практики, които напълно биха адресирали слабостите и стратегическите цели, идентифицирани в Общинската програма за управление на отпадъците. В този смисъл те се считат за ефективни, но не всички биха били ефикасни. Оценка на ефикасността на някои от практиките трудно може да се извърши на този етап, тъй като разходите за постигане на целта биха били функция от избраното решение (например количества от даден актив, който трябва да се закупи). Аналогичен подход е следван при оценката на практиките по останалите критерии и за това дали и по какъв начин биха били приложими на територията на Община Видин.

Както се вижда от матрицата по-горе, избраните практики са анализирани от две гледни точки. Първо, разгледана е темата, към която се отнасят, или аспектът на взаимодействие между местните власти и гражданския сектор в различните етапи на политическия процес, и второ, от гледна точка на това дали адресират нуждите и проблемите, идентифицирани в Общинската програма за управление на отпадъците, както и тяхната ефективност, ефикасност, устойчивост и иновативност.

2.3. Представяне на добри практики

Управлението на отпадъците е важна част от общата политика по опазване на околната среда. През последните години мерки и инициативи, свързани с управлението на отпадъците все по-често се разглеждат и като елемент и важна предпоставка за преминаване към кръгова икономика. Европейският съюз, националните държави и местните власти инвестират все повече средства и ресурси за управление и намаляване обема на отпадъците както от домакинствата, така и от производствената дейност. Управлението на отпадъците е във фокуса на Европейските институции, които през последните години приемат законодателни актове⁶ и незаконодателни инициативи, насочени към намаляване количествата произвеждани и изхвърляни отпадъци. Финансират се инициативи за разработка на иновативни модели за управление и/или редуциране на отпадъците; с управлението на последните вече са ангажирани всички административни нива; управлението на отпадъците е също част от фирмената култура на почти всички по-големи корпорации. Въпреки това, за националните правителства и за местните власти продължава да бъде предизвикателство ангажирането и въвличането на гражданите в дейностите, свързани с управление на отпадъците. Община Видин не е изключение от общата тенденция, и предложените по-долу добри практики могат да ѝ помогнат в неговото преодоляване.

По-долу са представени общо осем добри практики: седем - от други градове в Европа и една - на община в България. Практиките, са анализирани от гледна точка на това доколко отговарят на нуждите и целите на стратегията за управление на отпадъците в община Видин и доколко могат да бъдат приложени на практика в общината.

⁶ Например Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви, ОВ L 312, 22.11.2008г., стр. 3—30.

ПРАКТИКА №1.	ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПЪТЕКИ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И УСЛУГИ ЗА ПОВТОРНАТА ИМ УПОТРЕБА (EDUCATIONAL PATHS ON WASTE RECYCLING AND REUSE SERVICES)
ГОДИНА НА ВЪВЕЖДАНЕ	От 2015 г.
ДЪРЖАВА/ОБЩИНА	Италия, Рим
ИНСТИТУЦИЯ / АДМИНИСТРАЦИЯ, ОТГОВОРНА ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАКТИКАТА	Столична община Рим (Metropolitan City of Rome) Отдел IV - Опазване и подобряване на околната среда (Dipartimento IV – Tutela e valorizzazione ambientale) уеб адрес: https://www.cittametropolitanaroma.it/homepage/la-citta-metropolitana/struttura-organizzativa/dipartimenti/dipartimento-iv-tutela-e-valorizzazione-ambientale/ Адрес: Viale Giorgio Ribotta 41-43, 00144 Roma Тел.: +39 (06) 6766 3369 – 3113 Факс: +39 (06) 67667754 Имейл: ambiente@pec.cittametropolitanaroma.gov.it Имейл: dipartimentoIV@cittametropolitanaroma.gov.it
ЙЕРАРХИЯ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	Превенция, подготовка за повторна употреба и рециклиране
ВИД НА ИНСТРУМЕНТА	Образователен, повишаване на осведомеността
ВИД ОТПАДЪЦИ	Битови отпадъци
КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ПРАКТИКАТА	Целта на практиката е повишаване осведомеността и изграждане на навици за намаляване, повторна употреба и рециклиране на материали с цел постигане на целта за "нулеви отпадъци". Практиката е насочена към ученици в гимназиите в Рим с цел да им повлияе по един по-зрял начин да променят отношението си към опазването на околната среда. Друга цел на инициативата е повишаване знанието за това как работи системата за събиране и управление на отпадъците в града. Кампаниите за повишаване осведомеността за опазване на околната

ПРАКТИКА №1.	ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПЪТЕКИ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И УСЛУГИ ЗА ПОВТОРНАТА ИМ УПОТРЕБА (EDUCATIONAL PATHS ON WASTE RECYCLING AND REUSE SERVICES)
	<p>среда са поднесени по общообразователен начин, позволяващ създаването на нови потребителски навици и начин на живот.</p> <p>В края на 2015 г. Община Рим обявява обществена поръчка за провеждане на "Образователни курсове в средните училища за повторна употреба на отпадъците, за тяхното рециклиране и намаляване". Целта на процедурата е да се изберат 5 предложения за образователни курсове, разясняващи събирането на отпадъците, рециклирането и повторната им употреба и за тяхната стойност като ресурс, във всички училища на територията на общината. Предложенията следва да ангажират ученици, учители, семейства и местните общности и да бъдат предпоставка за културна промяна в потребителските навици и начин на живот.</p> <p><i>Формални цели на инициативата:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- насърчаване на организация в местните общности, ориентирана към намаляване на отпадъците, тяхната повторна употреба и рециклиране; значително възстановяване на материали; постигане целта за "нулеви отпадъци";- насърчаване на поведение, позволяващо по-добро количествено и качествено събиране на отпадъци, като например събиране на отпадъци от "врата на врата";- по-добри знания за функционирането на системата за разделно събиране на отпадъци, за съоръженията, използвани за събиране и управление на отпадъците, като предпоставка за намаляване на конфликтите в местните общности, свързани с отпадъците, и подчертаване на потенциала и възможностите в този сектор; <p><i>Нou-хау:</i> опит в обучението по околна среда и в прилагането на иновативни методологически подходи, като тези надграждащи знание чрез:</p> <ul style="list-style-type: none">- участие с емоционален опит, който потенциално може да доведе до промяна в собствената личност и по този начин да допринесе за образователния процес;- работна атмосфера, предразполагаща към сътрудничество, в която надграждането на знанието се насърчава чрез споделяне и интеграция;

ПРАКТИКА №1.	ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПЪТЕКИ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И УСЛУГИ ЗА ПОВТОРНАТА ИМ УПОТРЕБА (EDUCATIONAL PATHS ON WASTE RECYCLING AND REUSE SERVICES)
	<ul style="list-style-type: none">- проектът ангажира всички заинтересовани страни в образователната система, включително учители, ученици и семейства. <p><i>Финансиране:</i> Общият размер на средствата за прилагане на практиката възлиза на 48 607.15 евро. Планирано е петте избрани изпълнители да достигнат до около 3500 ученици, т.е. разходът за един ученик е 14 евро.</p> <p><i>Материални ресурси:</i> отпадъчни материали, използвани в работни занимания за създаване на нови продукти; уеб базирана платформа за споделяне на практически опит от работните занимания с обществеността.</p> <p><i>Човешки ресурси:</i> 10 човека за всеки проект, заети на пълно работно време за прилагане на практиката.</p> <p><i>Период на реализиране:</i> варира от 3 до 18 месеца, в зависимост от проекта.</p> <p>В <i>краткосрочен план</i> се регистрират незначителни резултати. Очакваните резултати са с по-дълъг времеви хоризонт:</p> <ul style="list-style-type: none">- Повишена осъзнатост за ежедневните действия в училищата и в къщи, имащи негативни ефекти върху околната среда, както и за тези, които оказват положително въздействие върху градската екосистема;- Разпространение и комуникиране на отговорно потребление и устойчиви практики, които могат да се прилагат в училище и в къщи.
ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ	<p><i>Ключови предизвикателства</i></p> <p>Ангажирането на училищата от различни територии е най-критичният аспект от организацията на образователните дейности. Поради тази причина общината привлече мрежа от образователни експерти, като им делегира идентифицирането на целевите училища и събирането на участниците.</p>
ФАКТОРИ, ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСПЕХ НА	Методологическият подход, използван за изграждането на знание може да бъде разглеждан като ключов фактор за ефективното привличане на учениците, както и за цялостния положителен

ПРАКТИКА №1.	ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПЪТЕКИ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И УСЛУГИ ЗА ПОВТОРНАТА ИМ УПОТРЕБА (EDUCATIONAL PATHS ON WASTE RECYCLING AND REUSE SERVICES)
ПРАКТИКАТА	резултат от практиката. Най-важният момент в нея е събирането на различни заинтересовани страни (местна администрация, фирми за събиране на отпадъци и училища) с една и съща цел: повишаване чувствителността на учениците в средните училища за намаляване на потреблението и за превенция генерирането на отпадъци. За осигуряване на успеха на практиката е важно тези заинтересовани страни да продължават да работят в тясно сътрудничество. В дългосрочен план такива кампании предлагат жизнеспособни мерки за преодоляване на предизвикателството за устойчиво развитие.
СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПРАКТИКАТА С ИЗБРАНИТЕ КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	<p>Прилагането на практиката в Община Видин би адресирало една от идентифицираните слаби страни в нейната Общинска програма за управление на отпадъците: <i>"Ограничени екологични познания, недостатъчно съзнание и култура на гражданите"</i>. Едновременно с това, провеждането на образователна кампания за управление на отпадъците и начините за тяхното редуциране, рециклиране или повторна употреба би адресирало четвъртата специфична цел в същата Програма, според която е необходимо <i>"Превръщане на обществеността в ключов фактор при прилагане на йерархията за управление на отпадъците"</i>. Описаната добра практика представлява успешен модел на гражданско участие в политиките по управление на отпадъците, тъй като демонстрира, че за ефективно управление на отпадъците са необходими не само ресурси, но и активно въвличане на гражданите и всички заинтересовани страни.</p> <p>Дотолкова, доколкото прилагането на практиката е предпоставка за постигане на една от стратегическите цели, може да се приеме, че същата би била <i>ефективна</i>. Не е за подценяване обстоятелството, че реализирането ѝ не е свързано със значителни инвестиции. В този смисъл, може да се приеме, че е и <i>ефикасна</i>, още повече, че реализираните в дългосрочен план ползи се очаква значително да надвишават извършените преди това разходи. Макар в Италия практиката да е реализирана от местните власти, неправителствени организации и сдружения на гражданското общество също могат да инициират и провеждат аналогични кампании, като осигурят собствено финансиране или подкрепа от международни организации, работещи в областта на околната среда. Практиката</p>

ПРАКТИКА №1.	ОБРАЗОВАТЕЛНИ ПЪТЕКИ ЗА РЕЦИКЛИРАНЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ И УСЛУГИ ЗА ПОВТОРНАТА ИМ УПОТРЕБА (EDUCATIONAL PATHS ON WASTE RECYCLING AND REUSE SERVICES)
	може да се характеризира в определена степен като <i>иновативна</i> за Община Видин, тъй като общинската администрация не е участвала пряко в провеждането на информационни кампании за повишаване осведомеността на гражданите за начините и ползите от управлението на отпадъците.. Макар да са осъществявани кампании в тази сфера от неправителствени организации, и въпреки, че учебните програми за началните и средните класове предвиждат часове по опазване на околната среда и отговорно отношение към природата, както практиката показва, ангажирането и на училищата, и на семействата в конкретни практически занятия е много по-ефективно и устойчиво. В този смисъл може да се приеме, че практиката е и <i>устойчива</i> .
УЧАСТИЕ НА СГО В ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	Гражданското участие в реализирането на описаната по-горе практика е в две направления. От една страна, участие в осъществяване на информационни и образователни кампании сред деца и ученици в областта на управлението на отпадъците. От друга страна, описаната практика е насочена към различни целеви групи граждани (заинтересовани страни) – ученици, учители, семейства и местни общности.
ПРИЛОЖИМОСТ НА ПРАКТИКАТА ВЪВ ВИДИН	Практиката е приложима в Община Видин. Може да се осъществи проект от общината или от неправителствена организация (самостоятелно или съвместно), за организиране и провеждане на информационна кампания за повишаване осведомеността на учителите, учениците и техните семейства за начините и ползите от управлението на отпадъците, от тяхното рециклиране и за възможните начини за тяхната повторна употреба. Разходите за кампанията биха били значително по-малки, тъй като община Видин е по-малка от Рим. Финансирането може да се осигури от общинския бюджет, с подкрепа от частни компании, от програмите, съфинансирани от ЕС, или от фондове на международни организации.

ПРАКТИКА № 2.	НЕКА ВЗЕМЕМ МЕБЕЛИТЕ В ГРАДА! (LET'S PICK UP THE FURNITURE IN THE CITY!)
ГОДИНА НА ВЪВЕЖДАНЕ	От 2017 г.
ДЪРЖАВА/ОБЩИНА	Испания, Сабадел ⁷
ИНСТИТУЦИЯ / АДМИНИСТРАЦИЯ, ОТГОВОРНА ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАКТИКАТА	Община Сабадел (Ajuntament de Sabadell) Служба за събиране и третиране на отпадъци и почистване на пътища (Servei de Recollida i Tractament de Residus i Neteja Viària) уеб адрес: http://www.sabadell.cat/ca/residus ; http://www.sabadell.cat/en/fitxa-repertori/103512-repertori-5909 Адрес: с. Ferrer de Blanes, 25; 08203 Sabadell, Spain Тел.: +34 93 745 33 28 Имейл: apuiggros@ajsabadell.cat Имейл: riglesias@ajsabadell.cat
ЙЕРАРХИЯ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	Превенция: замяна и редуциране на отпадъците
ВИД НА ИНСТРУМЕНТА	Образователен, информативен, повишаване на осведомеността, регулаторен
ВИД ОТПАДЪЦИ	Битови отпадъци; отпадъци от електрическо и електронно оборудване
КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ПРАКТИКАТА	Сабадел е с 207 000 жители, което прави събирането на отпадъците една от най-важните услуги за града. Сортирането се извършва чрез пет фракционни системи, които разграничават контейнерите на такива с органичен отпадък, с хартия, със стъкло, общ отпадък (кутии, пластмасови бутилки, картони и пр.) и боклук. Всичкият този домакински отпадък се събира в улични кофи. Въпреки това градът изпитва сериозен проблем с онези отпадъци, които не са подходящи за изхвърляне в някои от тези контейнери или поради размера им, или заради материала, от който са изработени. В резултат някои предмети и малки електроуреди се изоставят на улицата и след това се събират от фирмите за чистота. В края на 2017 г. отделът за управление на

⁷ Сабадел (Sabadell) е петият най-голям град в Каталуня, Испания и е с население от 212 000 жители.

ПРАКТИКА № 2.	НЕКА ВЗЕМЕМ МЕБЕЛИТЕ В ГРАДА! (LET'S PICK UP THE FURNITURE IN THE CITY!)
	<p>отпадъците решава да започне малка информационна кампания с цел намаляване на предметите и малките електроуреди, оставяни на улицата.</p> <p><i>Формални цели на инициативата:</i></p> <p>Кампанията се осъществява чрез стикери, които се поставят върху кофите за боклук. Всеки стикер съдържа информация за това какво следва да се направи с ненужния предмет, мебел или малък електроуред, когато не може да се изхвърли в кофата за смет.</p> <p>В този смисъл, отделът за управление на отпадъците осигури безплатна услуга за премахване на всички излезли от употреба домакински предмети от домовете на гражданите. Това допринесе и за намаляване на тяхната такса за битови отпадъци.</p> <p><i>Ноу-хау:</i> Кампанията адресира проблема с управлението на обемисти отпадъци (електроуреди, мебели и пр.). Целта е да се съберат и рециклират с помощта на гражданите.</p> <p><i>Финансиране:</i> Разходите за кампанията възлизат на 10 678 евро, които включват изготвяне на стикерите и поставянето им върху около 1400 точки за събиране на ненужните предмети.</p> <p><i>Материални ресурси:</i> Стикери, изготвени специално за кампанията.</p> <p><i>Човешки ресурси:</i> Службата за събиране на отпадъци. Външни услуги за изготвяне на стикерите и тяхното разпространение.</p> <p><i>Период на реализиране:</i> Стикерите са залепени върху уличните кофи за смет до края на 2017 г.</p> <p><i>Резултати:</i> Въпреки че изпълнението на тази дейност е сравнително ново, първите статистически резултати потвърждават успеха на кампанията.</p> <p>През 2017 г. гражданите оставят на улицата 78 555 предмета, докато тези, взети от домовете им след телефонно обаждане до службата са 15 830; общият брой на обажданията към службата е 1089. През 2018 г. гражданите оставят на улицата общо 67 942 предмета, като тези взети от домовете са 17 548 след 1398 телефонни обаждания. Гражданите се свързват със службата с 28% повече в сравнение с преходната година, преди кампанията. Общият брой на предметите, оставени на улицата намалява с 13,5%, докато процентът на тези,</p>

ПРАКТИКА № 2.	НЕКА ВЗЕМЕМ МЕБЕЛИТЕ В ГРАДА! (LET'S PICK UP THE FURNITURE IN THE CITY!)
	взети от домовете на гражданите нараства с 10,8%.
ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ	<i>Иновация</i> Иновативният характер на кампанията основно се базира на нейната простота, което дава възможност да се получат добри резултати с незначителни усилия. Кампанията се основава на предходен и детайлен мониторинг, базиран само на броя на търсените услуги за събиране на обемисти отпадъци. Предприети са действия за намаляването им и в същото време за повишаване осведомеността на хората за редуциране на случаите с оставяне на такива отпадъци.
ФАКТОРИ, ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСПЕХ НА ПРАКТИКАТА	Успехът на кампанията произтича от силата на посланието: <i>Безплатно внимание за гражданите с минимални усилия: само едно телефонно обаждане.</i> В резултат гражданите могат да реагират незабавно и коректно да управляват своя отпадък, като едновременно с това кампанията произведе видим резултат в града.
СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПРАКТИКАТА С ИЗБРАНИТЕ КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	Прилагането на практиката в Община Видин би адресирало първата от идентифицираните слаби страни в нейната Общинска програма за управление на отпадъците: <i>"Не добре функциониращи системи за разделно събиране на масово разпространени опасни отпадъци при източника им на генериране"</i> . Едновременно с това събирането на ненужни вещи би адресирало първата специфична цел в същата Програма, според който е необходимо <i>"Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им"</i> . Описаната практика може да се разглежда като успешен модел за информиране на гражданите и заинтересованите страни. Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Видин урежда дейностите по събиране, транспортиране, временно съхраняване, предварително третиране, оползотворяване и обезвреждане на излязло от употреба електронно и електрическо оборудване, но не и тези за освобождаване от ненужни мебели. Също така няма данни за това дали гражданите се освобождават от ненужното електронно оборудване по установения с Наредбата ред. В този смисъл, може да се обмисли прилагането на аналогична на практиката като тази в Сабадел, в рамките на която Община Видин (може би с подкрепа на неправителствена организация), чрез информационни стикери да информира гражданите за начините и

ПРАКТИКА № 2.	НЕКА ВЗЕМЕМ МЕБЕЛИТЕ В ГРАДА! (LET'S PICK UP THE FURNITURE IN THE CITY!)
	<p>местата за оставяне на ненужни мебели и малки електроуреди. Дотолкова, доколкото прилагането на практиката би допринесло за постигане на първата стратегическа цел, може да се допусне, че тя би била <i>ефективна</i>. Практиката е и <i>ефикасна</i>, тъй като има потенциал целта, до голяма степен, да бъде постигната с незначителни разходи (единствено за информационни стикери и за поддържане на информационна линия за начините и местата за събиране на този тип отпадък). <i>Устойчивостта</i> на практиката би се гарантирала, ако Общинският съвет измени Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Видин, за да уреди въпроса със събирането и преработката на ненужни мебели и с поддържането на информационна линия. <i>Иновативността</i> на практиката произтича от нейната простота и от липсата на необходимост от значителни инвестиции за редуциране на изхвърляните от гражданите отпадъци.</p>
УЧАСТИЕ НА СГО В ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	Описаната практика е пример за ефективно информиране на гражданите и СГО за политики на общината в областта на управление на отпадъците и стимулиране на тяхната активност за осъществяване на политиките.
ПРИЛОЖИМОСТ НА ПРАКТИКАТА ВЪВ ВИДИН	<p>Практиката е напълно приложима на територията на Община Видин. Това може да се осъществи чрез изменение и/или допълнение на Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Видин (предлождани от обществени обсъждания със заинтересованите страни) с нова разпоредба, указваща реда за събиране, третиране и оползотворяване на мебели и друго обзавеждане на домакинствата, както и за поддържане на постоянна телефонна линия за предоставяне информация на гражданите за начините за освобождаване на ненужни вещи и домакински електроуреди. Освен това, за прилагане на практиката е необходимо общинската администрация да определи точки за събиране на този тип отпадъци, да възложи изработката и поставянето на стикери с информация за пунктовете (или други способи) за събиране на такива предмети.</p>

ПРАКТИКА № 3	ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ВИЕНА: ПАКЕТ ОТ МЕРКИ "ЗЕЛЕНИ СЪБИТИЯ" (VIENNESE WASTE PREVENTION PROGRAMME: PACKAGE OF MEASURES „GREEN EVENTS”)
ГОДИНА НА ВЪВЕЖДАНЕ	2013 - 2018
ДЪРЖАВА/ОБЩИНА	Австрия, Виена
ИНСТИТУЦИЯ / АДМИНИСТРАЦИЯ, ОТГОВОРНА ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАКТИКАТА	Община - град Виена (City of Vienna) Отдел по опазване на околната среда (Environmental Department) уеб адрес: https://www.wien.gv.at/english/environment/protection/ Адрес: Dresdner Straße 45, A-1200 Wien Тел.: +43 1 4000 73565; +43 1 4000-73440 Имейл: Ulrike.stocker@wien.gv.at Имейл: post@ma22.wien.gv.at
ЙЕРАРХИЯ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	Превенция: замяна, намаляване на отпадъците
ВИД НА ИНСТРУМЕНТА	Образователен, информативен, повишаване на осведомеността
ВИД ОТПАДЪЦИ	Битови отпадъци; пластмаса; храни и органични отпадъци, хартия
КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ПРАКТИКАТА	Пакетът от мерки "Зелени събития" ⁸ описва серия от действия, предприети за превенция генерирането на отпадъци по време на публични събития във Виена. Освен задължителното използване на чинии и съдове за многократна употреба, съгласно Наредбата на община Виена за управление на отпадъците за повечето публични събития, платформата "ЕкоСъбитие" ⁹ ("ÖkoEvent") предоставя информация, съвети и консултации (безплатно за отделите на общината, за получатели на бюджетни средства, асоциации, НПО и образователни институции; платени консултантски услуги за компании) за организиране на съобразени с околната среда събития. Прибори и сервизи за храна и напитки за многократна употреба,

⁸ Програма за превенция на отпадъците на Виена: Пакет от мерки "Зелени събития"; документът е достъпен на немски език: <https://www.wien.gv.at/umwelt/ma48/service/pdf/awp-avp-2013-2018.pdf>.

⁹ Платформа "ЕкоСъбитие": <https://www.oekoevent.at/>.

ПРАКТИКА № 3	ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ВИЕНА: ПАКЕТ ОТ МЕРКИ "ЗЕЛЕНИ СЪБИТИЯ" (VIENNESE WASTE PREVENTION PROGRAMME: PACKAGE OF MEASURES „GREEN EVENTS”)
	<p>осигурени от община Виена, могат да се наемат безплатно чрез платформата (извършват се само разходи за измиването им). Събития, удовлетворяващи списък с критерии (задължителни и доброволни) получават съответното обозначение ("еко събитие" или дори "еко събитие +"), публикуват се онлайн, получават допълнителни популяризиращи ги материали, които могат да се покажат или разпространят там и могат да се обявят за "Зелено събитие". Друга мярка е активното участие на община Виена в мрежата "Зелени събития - Австрия", заедно с всички австрийски федерални провинции и с Федералното министерство на околната среда, осигуряваща трансфер на знания. Други цели са повишаване публичността на Зелените събития и атрактивността им чрез годишни състезания за устойчиви събития.</p> <p>Информационните събития се организират с оглед разпространение на знания за задължително използване на системи за многократна употреба по време на събития и за необходимостта от Концепция за управление на отпадъците по време на големи събития (с повече от 2 000 участника), както и за възможностите за подкрепа. По време на събитията общината извършва проверки.</p> <p><i>Формални цели на инициативата:</i></p> <p>Целта на тази добра практика е да се подобри превенцията в генерирането на отпадъци по време на публични събития.</p> <p><i>Ноу-хау:</i> Програмата за превенция на отпадъци е изготвена след Стратегическа оценка на околната среда от Община Виена, от НПО и експерти, работещи в сферата на околната среда.</p> <p><i>Финансиране:</i> Подкрепа от общинската администрация.</p> <p><i>Материални ресурси:</i> "ЕкоСъбитие": прибори и сервиси за храна и напитки (85 000 пластмасови чаши за многократна употреба, 20 000 чаши за бира, общо 3500 чинии и купи), осигурени от партньора Cup Solutions Mehrweg GmbH; каравана за приборите и сервизите (Wiener Geschirrmobil) с посуда, прибори за хранене, чаши и две съдомиялни машини.</p> <p><i>Човешки ресурси:</i> консултантски услуги в зависимост от броя и мащаба на събитията, срещите, информационните събития и за</p>

ПРАКТИКА № 3	ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ВИЕНА: ПАКЕТ ОТ МЕРКИ "ЗЕЛЕНИ СЪБИТИЯ" (VIENNESE WASTE PREVENTION PROGRAMME: PACKAGE OF MEASURES „GREEN EVENTS”)
	<p>регулярните проверки.</p> <p><i>Период на реализиране:</i> 2013-2018 г. (Програма за управление на отпадъците на Виена, макар че някои мерки започват по-рано, а други продължават).</p> <p><i>Резултати:</i> Над 1.5 милиона души са присъствали на над 300 ЕкоСъбития в периода от 2010 до 2017 г. Все по-голям брой събития се подкрепят и се превръщат в ЕкоСъбития и се популяризират онлайн.</p>
ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ	<p><i>Иновация</i></p> <p>Наредбата за управление на отпадъците е изменена по начин, забраняващ употребата на еднократни бутилки и чинии по време на публични събития и задължаващ използването на системи за многократна употреба. Освен това публични събития с очакван брой присъстващи над 2000 човека трябва да имат Концепция за управление на отпадъците.</p>
ФАКТОРИ, ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСПЕХ НА ПРАКТИКАТА	<p>Услугата е безплатна, с високо качество и обозначаването на събитието като "еко" може да се използва за успешното му популяризиране.</p> <p><i>Основни предизвикателства</i></p> <p>За някои по-големи събития е трудно да се гарантира, че всички участващи страни се придържат към определените стандарти. Ако тези стандарти са регламентирани в нормативен акт, те автоматично могат да се прилагат.</p>
СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПРАКТИКАТА С ИЗБРАНИТЕ КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	<p>Прилагането на практиката в Община Видин би адресирало една от идентифицираните слаби страни в нейната Общинска програма за управление на отпадъците: <i>"Ограничени екологични познания, недостатъчно съзнание и култура на гражданите"</i>. Едновременно с това, задължителното използване на сервизи и прибори за многократна употреба по време на публични събития би адресирало първата и третата специфична цели в същата Програма, според която е необходимо <i>„Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване образуването им“</i> и <i>"Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда"</i>.</p>

ПРАКТИКА № 3	ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ВИЕНА: ПАКЕТ ОТ МЕРКИ "ЗЕЛЕНИ СЪБИТИЯ" (VIENNESE WASTE PREVENTION PROGRAMME: PACKAGE OF MEASURES „GREEN EVENTS”)
	<p>Практиката може да се разглежда като успешен модел на гражданско участие в политиките по управление на околната среда, тъй като зелените събития срещат широка подкрепа сред организаторите на публични събития, каквито в много от случаите са граждански организации.</p> <p>Дотолкова, доколкото прилагането на практиката е предпоставка за постигане на две от стратегическите цели, може да се приеме, че същата би била <i>ефективна</i>. <i>Ефикасността</i> на този етап трудно би могла да се оцени или измери, тъй като не е известно количеството чаши, чинии и други прибори, които Община Видин (или друга организация) би закупила (в случай че реши да приложи практиката), нито техните цени. <i>Устойчивостта</i> на практиката би се гарантирала, ако Общинският съвет измени Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Видин по начин, аналогичен на този във Виена, така че да забрани използването на прибори, чаши и чинии за еднократна употреба по време на публични събития, а общинската администрация (или друга организация) предоставя безплатни консумативи за многократна употреба и осъществява контрол за спазването на тези разпоредби. <i>Иновативността</i> на практиката произтича от формалното регламентиране на изискванията към провеждането на публични събития, така че да са съобразени с целите за управление на отпадъците и опазването на околната среда в общината.</p>
УЧАСТИЕ НА СГО В ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	<p>Описаната практика представя пример за предоставяне на стимули от страна на общината за провеждане на политики в областта на управление на отпадъците чрез въвличане на други заинтересовани страни, включително СГО. Възможно е и по-голямо участие на СГО в подобни инициативи, като например, гражданска организация може да изработи и поддържа интернет портал, аналогичен на “ÖkoEvent” (виж по-горе). Също така, общинската администрация може да ангажира неправителствени организации да осигурят системите за многократна употреба за публични събития (например НПО/СГО може да търсят съдействие от производители на прибори и съдове за многократна употреба, които да ги дарят в полза на общината) и/или да осъществяват проверки за това дали се спазва забраната за ползване на прибори за еднократна употреба.</p>

ПРАКТИКА № 3	ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА ОТПАДЪЦИТЕ НА ВИЕНА: ПАКЕТ ОТ МЕРКИ "ЗЕЛЕНИ СЪБИТИЯ" (VIENNESE WASTE PREVENTION PROGRAMME: PACKAGE OF MEASURES „GREEN EVENTS”)
Приложимост на ПРАКТИКАТА ВЪВ Видин	<p>Практиката е напълно приложима в Община Видин. Това може да се осъществи чрез изменение и/или допълнение на Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Видин (предлождани от обществени обсъждания със заинтересованите страни), което да въведе разпоредби, изискващи за провеждането на публични събития на територията на общината да не се използват чаши, чинии и прибори за еднократна употреба. Едновременно с това общинската администрация (или друга организация) следва да предвиди ресурс за закупуване на такива за многократна употреба (или да привлече партньор, който да ги предоставя безплатно) и за разработване и внедряване на платформа за споделяне на информация и за предоставяне на консултации, подобно на тези във Виена. Текущите разходи за инициативата могат да са за сметка на общинския бюджет, а първоначалната инвестиция може да се осигури по програма или проект, финансиран от фондовете на ЕС.</p>

ПРАКТИКА № 4	ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И В НАРЕДБИТЕ ЗА МЕСТНИ ДАНЪЦИ
ГОДИНА НА ВЪВЕЖДАНЕ	2017 г.
ДЪРЖАВА/ОБЩИНА	Италия, Рим (и други общини)
ИНСТИТУЦИЯ / АДМИНИСТРАЦИЯ, ОТГОВОРНА ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАКТИКАТА	<p>Парламент на Република Италия: Камара на представители и Сенат на Италия (Chamber of Deputies of the Italian Parliament; Senate of the Republic)</p> <p>Уеб адрес: https://en.camera.it/; https://www.senato.it</p> <p>Закон от 19 август 2016, n. 166: Разпоредби относно даряването и разпространението на хранителни и фармацевтични продукти за целите на социалната солидарност и за ограничаване на отпадъците. (LEGGE 19 agosto 2016, n. 166: Disposizioni concernenti la donazione e la distribuzione di prodotti alimentari e farmaceutici a fini di solidarieta' sociale e per la limitazione degli sprechi)</p> <p>Уеб адрес: https://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto.dataPubblicazioneGazzetta=2016-08-30&atto.codiceRedazionale=16G00179</p>
ЙЕРАРХИЯ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	Превенция: повторна употреба
ВИД НА ИНСТРУМЕНТА	Законодателни промени
ВИД ОТПАДЪЦИ	Отпадъци от храни и лекарства
КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ПРАКТИКАТА	<p>Храна се разходва преди, по време на и след подготовка на ястия в домакинствата. Храна се изхвърля и при производството, преработката, разнасянето, продажбата на дребно и при кетъринг услуги. Отпадъците от храни в индустриалните държави са също толкова много, колкото и в развиващите се страни: - в развиващите се страни над 40% от загубата на храна се случва след прибиране на реколтата и при преработката ѝ; - в индустриалните държави над 40% от загубите се реализират в търговията на дребно и при потреблението на храни.</p> <p>Загубите на храна и генерирането на хранителни отпадъци оказват значително влияние върху обществото не само от гледна точка на</p>

ПРАКТИКА № 4	ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И В НАРЕДБИТЕ ЗА МЕСТНИ ДАНЪЦИ
	<p>икономиката, но също и заради свързаните с тях социални разходи и разходи за околната среда. Пилотно изследване на Организацията на ООН за прехрана и земеделие от 2014 г. за първи път прави опит да изчисли тези разходи. Според изследването всеки ден това, което остава в чинията, в хладилника, и това, което се изхвърля в мивката или в кошчето за отпадъци в Италия се равнява на 100 грама храна: дял, умножен по 365 дни в годината, възлиза на 36.92 кг храна на обща стойност 250 евро на човек.</p> <p>Причините за изхвърляне на храната са изтекъл срок на годност или разваляне на продуктите (в 46% от случаите) или храната не е вкусна (26%). В икономическо отношение въздействието на хранителните отпадъци в супермаркетите и хипермаркетите е между 1 и 1.4%. Статистиката показва, че близо 1/3 от храната, предлагана в училищните столове, се изхвърля (според други данни, процентът е много по-висок – 50%).</p> <p>Целта на тази практика е превенция на отпадъците от храни чрез данъчни облекчения; гражданите и търговските обекти се насърчават да се включват в дейности за компостиране на отпадъци, като по този начин допринасят за затваряне цикъла на използване на ресурсите.</p> <p>Общините, в които е иницирана добрата практика, са: Албано Лазиале, Артена, Кастел Сан Пиетро, Кастелново ди порто, Сицилиано, Чивитавекиа, Фонтенова, Генцано, Ланувио и Рока Приора¹⁰.</p> <p><i>Формални цели на инициативата:</i></p> <ul style="list-style-type: none">- Намаляване разходите за управление на отпадъци от храни с оглед постигане на социални ползи и ползи за околната среда;- Ангажиране на частни заинтересовани страни (например граждани, магазини за хранителни стоки, ресторанти) за превенция генерирането на отпадъци от храни и за възстановителни дейности;- Даряване на неизядена и/или неизползвана храна на доброволчески организации или за храна на животни;- Данъчни облекчения за онези търговски дейности, подкрепящи превенцията на отпадъците от храни и реализирането на проекти за възстановяване. <p><i>Ноу-хау:</i> общините следва да разработят конкретни проекти, насочени</p>

¹⁰ Albano Laziale, Artena, Castel San Pietro, Castelnuovo di porto, Ciciliano, Civitavecchia, Fontenuova, Genzano, Lanuvio and Rocca Priora.

ПРАКТИКА № 4	ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И В НАРЕДБИТЕ ЗА МЕСТНИ ДАНЪЦИ
	<p>към повишаване осведомеността за това как може да се избягва генерирането на отпадъци от храни и как да се „спасява“ непродадена храна.</p> <p><i>Финансиране:</i> Общият размер на средствата, предвидени за прилагане на практика, възлиза на 500 000 евро и са предоставени от регионалните и общинските власти. Всяка община може да получи до 25 000 евро за изпълнение на своя проект.</p> <p><i>Материални ресурси:</i> – Общинската наредба за управление на отпадъците е изменена по начин, предвиждащ данъчни облекчения съобразно регламентираното в националния Закон 166/2016¹¹; други данъчни облекчения, предвидени във връзка с рециклиране (например компостиране в домашна среда); – Документиране на исканията за данъчни облекчения и комуникиране при преустановяване спазването на изискванията за преференции.</p> <p><i>Човешки ресурси:</i> общински технически и административен персонал, ангажиран с изменението на наредбата, със събиране и проверка на документация, с трансфера на ползите в съобщенията за такси за смет.</p> <p><i>Период на реализиране:</i> успешните проекти са с продължителност една година.</p> <p><i>Резултати:</i> Очакваните резултати са намаляване отпадъците от храна и намаляване разходите за тяхното събиране и управление.</p> <p>Италианските власти (и особено община Рим) постоянно търсят решения за намаляване отпадъците от и изхвърлянето на храни. Всяка година в Италия се изхвърля над 5 милиона тона храна, или</p>

¹¹ Член 1. Цел

1. Настоящият закон преследва целта за редуциране на отпадъците на всеки етап от производство, трансформиране, дистрибуция и администриране на хранителни, фармацевтични и други продукти, чрез реализиране на следните приоритети:

а) повишаване възстановяването и даряването на излишъци от храна за целите на социалната солидарност, като приоритетно се разпределят за използване от човека;

б) насърчаване възстановяването и даряването на фармацевтични продукти и други продукти за целите на социалната солидарност;

в) допринасяне за ограничаване негативното въздействие върху околната среда и природните ресурси чрез действия, насочени към намаляване генерирането на отпадъци и насърчаване повторната им употреба и рециклиране с оглед удължаване срока на годност на продуктите;

г) допринасяне за постигане на общата цел, установена с Националната програма за превенция на отпадъците, приета по силата на чл. 180, параграф 1 на Законодателен декрет от 3 април 2006 № 152, и с Националния план за превенция генерирането на отпадъци от храни, предвиден от същата Програма, както и намаляване обема на изхвърляните в депа биоразградими отпадъци.

д) допринасяне за изследвания, информация и повишаване информираността на гражданите и институциите по въпросите, уредени с този Закон, като се обръща внимание на младите поколения.

Проект № BG05SFOP001-2.009-0167-C01 "Повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците", съфинансиран по Оперативна програма „Добро управление“, по процедура BG05SFOP001-2.009 „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“

ПРАКТИКА № 4	ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И В НАРЕДБИТЕ ЗА МЕСТНИ ДАНЪЦИ
	<p>еквивалентът на 15.4% от потреблението на храна – обем, който би бил достатъчен за изхранване на всички семейства, изпаднали в бедност. В същото време даренията към доброволчески организации представляват по-малко от 9% от излишъците от храна, които цялата верига на доставки произвежда. Насърчаването на даренията, които биха редуцирали загубите на храни и свързаните с това управленски разходи, също чрез въвеждане на награди, например чрез намаляване таксата за битови отпадъци, се счита, че представлява мощен стимул за подкрепа на такива дарения.</p>
ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ	<p><i>Иновация</i></p> <p>Франция и Италия са предприели най-иновативните нормативни стъпки за борба със загубите на и отпадъците от храни. През последните години те са приели нови закони, целящи редуциране загубите на и отпадъците от храни, и насърчаване даряването на храни.</p> <p>Закон 166/2016 г. относно отпадъците от храни може да се разглежда като последната стъпка от изпълнението на Националния план за превенция загубите от храна (Piano nazionale di prevenzione degli sprechi nazionali – PINPAS), изпълняван от 2013 г. от Министерството на околната среда, земите и морето. Целта на италианското законодателство е в две насоки: от една страна то се опитва да балансира нуждите и излишъците, а от друга цели да опрости процедурите за даряване на храна.</p>
ФАКТОРИ, ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСПЕХ НА ПРАКТИКАТА	<p>Ключовите елементи, които са съществени за положителните резултати на практиката, са наличието на общинска регулация и насърчаването на финансови стимули. На база италианския Закон за превенция загубите на храна, общините могат да предложат ползи/стимули и отстъпки в таксите за битови отпадъци за търговските обекти и производствените компании, които избират да рециклират и дарят, вместо да изхвърлят храни.</p> <p>В резултат на постоянната ангажираност на италианските власти с опростяване на бюрократичния процес, свързан с даряването на храни, производителите на хранителни продукти и търговските обекти сега са по-склонни да се включват в стимулиращи програми, като тази, прилагана в Рим.</p> <p>От друга страна, икономическата криза, започнала през 2008 г. доведе</p>

ПРАКТИКА № 4	ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И В НАРЕДБИТЕ ЗА МЕСТНИ ДАНЪЦИ
	<p>до естествено намаляване на загубите от храна в Италия. Според изследване, проведено през октомври 2011 г., италианците са намалили отпадъците от храни с 57%. Сред мерките са по-разумно пазаруване (47% от респондентите), намаляване на закупуваните количества (31% от респондентите), по-често използване на остатъците от храна (24% от отговорилите) и обръщане на по-голямо внимание на срока на годност (18%).</p> <p><i>Основни предизвикателства</i></p> <p>Операторите от веригата на доставки при храните в Европа не са много склонни да даряват не само поради риска от законово преследване в случай на здравословни проблеми, породени от дарени храни, но също и поради вероятността от последващи щети върху репутацията. Европейските регулаторни органи натоварват операторите от веригата на доставки при храните със същото ниво на отговорност и за храната, която продават на потребителите, и за храната, която даряват на доброволчески организации за разпространение сред нуждаещи се хора.</p> <p>Някои държави-членки (например Франция, Гърция, Италия) са предвидили законодателни промени с оглед улесняване даренията чрез прехвърляне отговорността за продукта от донора към доброволческите организации, които получават и преразпределят храната.</p> <p>Интересен проект на няколко ресторанта, даряващи храни на доброволчески организации с цел превенция и намаляване загубите от храна, е Ресторант „Солидарност – просто яж“ (Ristorante Solidale – Just Eat) (платформа за доставка на храна), включваща 14 ресторанта в Рим (интернет адрес https://www.ilsole24ore.com/art/food/2018-06-21/il-food-delivery-solidale-contro-spreco-alimentare-approda-anche-roma-104106.shtml).</p> <p>Липсата на разпоредби за проследимост на продуктите (които би следвало да се предложат от Министерството на здравеопазването) е друго предизвикателство.</p> <p>Също така, икономическите стимули не са достатъчно силни, за да се насърчи даряването на храни или да се намалят загубите на и отпадъците от храна в системата на хранителната и земеделската индустрия. Поради тези причини даряването на храни не може да се разглежда като дългосрочна стратегия, а по-скоро като първа стъпка за създаване на наистина справедлива и устойчива верига на доставки на</p>

ПРАКТИКА № 4	ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И В НАРЕДБИТЕ ЗА МЕСТНИ ДАНЪЦИ
	<p>храни.</p> <p>За ефективно прилагане на схеми и програми срещу отпадъците от храни, италианските общини следва да разгледат и търговските, и производствените дейности на тяхна територия, но също и гражданите, които генерират значителни количества хранителни отпадъци: средният отпадък на домакинство е: – 35% пресни продукти; – 19% хляб; – 16% плодове и зеленчуци; и още повече отпадъци се генерират от ресторанти, барове и кафенета.</p> <p>И не на последно място, сериозно предизвикателство за управлението на отпадъците от храни е ниската цена на храните за домакинствата в развитите държави.</p>
СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПРАКТИКАТА С ИЗБРАНИТЕ КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	<p>Прилагането на практиката в Община Видин би адресирало втората от идентифицираните слаби страни в нейната Общинска програма за управление на отпадъците: <i>"Недостатъчно ефективно използване на ресурсите"</i>. Едновременно с това редуцирането на отпадъци и даряването на храни би адресирало и втората специфична цел в същата Програма, според която е необходимо <i>"Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депониране на отпадъци"</i>. Практиката следва да се разглежда като успешен модел на гражданско участие в политиките по управление на отпадъците, тъй като дава възможност за инициране и провеждане на проучвания и широки дебати относно потенциала за въвеждане на аналогични фискални облекчения (или утежнения) на местно ниво.</p> <p>Възприемането на аналогична на описаната по-горе практика би допринесла за адресиране на слабостите и постигане на една от целите в Програмата за управление на отпадъците на Община Видин. В този смисъл може да се допусне, че практиката би била <i>ефективна</i>. Ефикасността е функция от разходите за постигане на целта и ползите за обществото от нея. Практиката предвижда въвеждане на данъчни облекчения за търговски обекти (магазини, ресторанти и други) и производители и преработватели на хранителни продукти, когато излишните или отпадните количества, вместо да се изхвърлят като отпадък, се даряват, или се търси друг начин за тяхното редуциране. Разходите за прилагане на практиката (паричното изражение на данъчните облекчения) е трудно да се изчислят на този етап. За</p>

ПРАКТИКА № 4	ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И В НАРЕДБИТЕ ЗА МЕСТНИ ДАНЪЦИ
	<p>ефикасността на мярката следва да се вземат предвид и нематериалните ползи за обществото (като по-чиста околна среда) и подкрепата на социално-слаби граждани. В този смисъл, без конкретни данни за броя на обектите, които биха се включили в подобна инициатива, за индикативния обем храни, които биха били дарявани и тяхната себестойност, и за броя на лицата, които биха се възползвали от дарени храни, е трудно да се направи прогноза за <i>ефикасността</i> на мярката. <i>Устойчивостта</i> на практиката би се гарантирала, ако Общинският съвет измени Наредбата за управление на отпадъците на територията на Община Видин и Наредбата за местните данъци и такси, така че да се предвиди възможност за облекчения на субектите, даряващи храни или освобождаващи се от ненужни или негодни храни по устойчив начин. Като цяло практиката е <i>иновативна</i>, като се има предвид, че е в сравнително начална фаза на въвеждане в Европа. Българското законодателство и наредбите за местни данъци и такси, като цяло, не предвиждат данъчни облекчения за екологосъобразна стопанска дейност.</p>
УЧАСТИЕ НА СГО В ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	<p>Макар в описанието на практиката да не се споменава изрично, следва да се допусне, че измененията в законодателството – и в националните норми, и в местните наредби, се е случило след обществени консултации със заинтересовани страни, сред които вероятно са и сдружения на гражданското общество. Практиката може да се адаптира съобразно спецификите на община Видин. В конкретния случай гражданска организация може да инициира и да осъществи проучване за количествата изхвърляни храни, причините за това, както и какви мерки могат да се предприемат за преодоляване на тази лоша практика. Също така, неправителствените организации в община Видин могат да предложат на местните власти да обсъдят потенциала за прилагане на данъчни облекчения за юридическите субекти, които успяват да редуцират отпадъците от храни. Същата практика може да бъде приложена и при друг вид отпадъци, от значение и интерес за община Видин.</p>
ПРИЛОЖИМОСТ НА ПРАКТИКАТА ВЪВ ВИДИН	<p>Прилагането на практиката в Община Видин, и като цяло в България, би била предизвикателство, тъй като е сравнително нова и непозната на данъчните органи. Данъчните облекчения при формирането на данъчния</p>

ПРАКТИКА № 4	ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И В НАРЕДБИТЕ ЗА МЕСТНИ ДАНЪЦИ
	<p>финансов резултат на предприятията са уредени в Раздел III на Закона за корпоративното подоходно облагане¹². Текстовете му предвиждат данъчни облекчения/ стимулиране при наемане на безработни лица, при предоставяне на стипендии и за предприятия, наемащи хора с увреждания. Разпоредбата по чл. 17, ал. 1, точка 1 и точка 8 на Закона за местното самоуправление и местната администрация¹³ указва, че местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на общинските финанси, данъци и такси, опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси и др. Законът не конкретизира, но и не забранява на местните власти да въвеждат данъчни облекчения за дейности и услуги, чието облагане и заплащане е от тяхната компетентност.</p> <p>Законът за местните данъци и такси¹⁴ също не съдържа разпоредби, уреждащи облекчения за граждани и фирми, прилагащи мерки, насочени към намаляване на отпадъци от храни. Текстовете му казват, че местните власти събират данъци (конкретизирани в чл. 1) и местни такси (конкретизирани в чл. 6), включително за извозване, третиране и обезвреждане на битови отпадъци. Всяка община приема наредба за определянето и размера на местните данъци и такси.</p> <p>Наредбата на Общински съвет – Видин за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги¹⁵ урежда вида на таксите и цените на услугите, които гражданите следва да заплащат, начинът им на определяне и техният размер. Общината събира такса за битови отпадъци (Глава втора, Раздел I), като размерът ѝ е диференциран на такава за жилищни и нежилищни имоти. Таксата се заплаща за: 1) събиране и транспортиране на битови отпадъци до съоръжения и инсталации за тяхното третиране; 2) третиране на битови отпадъци в съоръжения и инсталации; и 3) поддържане чистотата на териториите за обществено ползване в населените места и в селищните образувания в общината. Съгласно чл. 18, ал. 6 от плащането на такса за</p>

¹² Закон за корпоративното подоходно облагане, обн. ДВ. бр.105 от 22.12.2006 г., посл. изм. ДВ. бр.24 от 22.03.2019 г.

¹³ Закон за местното самоуправление и местната администрация, обн. ДВ. бр.77 от 17.09.1991 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.47 от 05.06.2018 г.

¹⁴ Закон за местните данъци и такси, обн. ДВ. бр.117 от 10.12.1997 г., посл. доп. ДВ. бр.38 от 10.05.2019 г.

¹⁵ Наредба на Общински съвет – Видин за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, приета с Решение №12, взето с Протокол №2 от 02.02.2005 г. на Общински съвет – Видин, посл. изм. с Решение №10, взето с Протокол №1/31.01.2019 г. на ОбС – Видин.

ПРАКТИКА № 4	ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И В НАРЕДБИТЕ ЗА МЕСТНИ ДАНЪЦИ
	<p>битови отпадъци се освобождават: имотите – публична общинска собственост; молитвените домове, храмове и манастири, в които се извършва богослужерна дейност от законно регистрираните вероизповедания в страната; сградите - паметници на културата, когато не се използват със стопанска цел; и музеите, галериите, библиотеките, читалищата. Не се предвиждат облекчения или намаления на задълженията за плащане на такса смет, когато задължените лица прилагат мерки за редуциране на или освобождаване от излишни количества храни.</p> <p>Прилагането на практиката може да се осъществи чрез изменение на Наредбата за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги в община Видин така, че да предвижда облекчения за субектите, извършващи действия за редуциране и/или оползотворяване на хранителни отпадъци. Предизвикателство тук ще бъде как да се определи облекчението. Размерът на таксата за битови отпадъци в Община Видин, според текстовете на Наредбата, е функция от данъчната оценка на имота, или от количествата и обема на ползваните за изхвърляне на отпадъци съдове.</p> <p>Даряването на храни от обекти за търговия на дребно с хранителни стоки на територията на община Видин също ще е предизвикателство. Съгласно измененията и допълненията на Закона за храните¹⁶ от края на 2016 г., регламентираното получаване на храни като дарение (хранителни банки) може да се осъществява само от лица, получили разрешение за оператор на хранителна банка (чл. 37м). Справка в интернет страницата на Българската агенция за безопасност на храните¹⁷ показва, че към юни 2019 г. само две организации са получили разрешение да осъществяват дейност като хранителна банка. Това са Фондация „Българска хранителна банка“ със складове в София, Бургас, Елин Пелин, Варна, Плевен, Сливен и с. Равно поле, и Сдружение с нестопанска цел „Верният настойник“ със складове в Бургас, Русе, Хайредин, Велики Преслав, Варна и Харманли. Тоест, в близост до община Видин няма склад на организация, оторизирана да осъществява дейност на хранителна банка. Независимо от това, общинската администрация, съвместно с неправителствени организации, осъществяващи дейност на територията на общината, могат да разгледат</p>

¹⁶ Закон за храните, обн. ДВ. бр.90 от 15.10.1999 г., посл. доп. ДВ. бр.106 от 21.12.2018 г.

¹⁷ Българска агенция за безопасност на храните, Регистър на издадените разрешения за оператори на хранителни банки. (29.3.2019 г.): [http://www.babh.government.bg/userfiles/files/KH/Reg-Ani/Registar%20hranitelni%20banki\(1\).pdf](http://www.babh.government.bg/userfiles/files/KH/Reg-Ani/Registar%20hranitelni%20banki(1).pdf).

ПРАКТИКА № 4	ПРОМЕНИ В ДАНЪЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И В НАРЕДБИТЕ ЗА МЕСТНИ ДАНЪЦИ
	<p>възможността да създадат хранителна банка или да предоставят и администрират помещение за склад, което да присъединят към някоя от двете регистрирани хранителни банки, за да отговорят на изискванията на Закона за храните. Тук не трябва да се забравя, че от началото на 2017 г. е в сила и данъчно облекчение по Закона за данъка върху добавената стойност¹⁸, според чиито текстове (чл. 39, т. 7) „доставката на стоки и услуги в рамките на хуманитарната дейност, извършвани от Българския Червен кръст и други юридически лица с нестопанска цел със статут в обществена полза [са освободени доставки]. Доставките са освободени, когато Българският Червен кръст или други юридически лица с нестопанска цел, регистрирани за осъществяване на общественополезна дейност и вписани в регистъра по чл. 37у от Закона за храните като оператор на хранителна банка, не извършват продажба на безвъзмездно предоставените хранителни стоки по чл. 6, ал. 4, т. 4.“</p> <p>В този смисъл, държавата вече е създадала известни предпоставки за насърчаване даряването на храни, когато техният краен срок на годност приближава, или по други причини са ненужни на търговците или собствениците им.</p> <p>Прилагането на практиката като цяло би било предизвикателство за Община Видин, но пък успешното ѝ внедряване може да адресира както проблема с отпадъците от храни, така и излишъците от хранителните продукти, които да се даряват в полза на социално-нуждаещи се лица. Целесъобразността и ползността на практиката, както и изборът на инструмент (размер на данъчни облекчения / редуциране на такса за битови отпадъци и организационно-логистични решения) би следвало да са обект на обществени обсъждания с гражданите на община Видин, с работещите на територията ѝ неправителствени организации и с осъществяващите дейност там търговски и производствени предприятия.</p>

¹⁸ Закон за данъка върху добавената стойност, обн. ДВ. бр.63 от 04.08.2006 г., посл. доп. ДВ. бр.33 от 19.04.2019 г.

ПРАКТИКА № 5	ДРЕБНОМАЩАБНО АНАЕРОБНО РАЗЛАГАНЕ В СУПЕРМАРКЕТИ (SMALL SCALE ANAEROBIC DIGESTION FOR SUPERMARKETS)
ГОДИНА НА ВЪВЕЖДАНЕ	от 01 септември 2013 г. до 30 април 2016 г.
ДЪРЖАВА/ОБЩИНА	Португалия
ИНСТИТУЦИЯ / АДМИНИСТРАЦИЯ, ОТГОВОРНА ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАКТИКАТА	SEAB Power Ltd (SEaB Energy) 41 Luke Street, London, EC2A 4DB UK Уеб адрес: https://seabenergy.com Тел.: +44 2380 111 909 Имейл: през форма за контакт на интернет страницата
ЙЕРАРХИЯ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	Рециклиране: Повторна употреба – Повторна обработка
ВИД НА ИНСТРУМЕНТА	Образователен, информативен, повишаване на осведомеността, доброволен / насърчителен, инфраструктура
ВИД ОТПАДЪЦИ	Битови отпадъци; органични остатъци (отпадъци от градини и дворове), селскостопански отпадъци, органични отпадъци и отпадъци от храни
КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ПРАКТИКАТА	<p>Практиката представлява пилотен проект, реализиран от Continente (голям търговец на дребно) за трансформация (на място, в един от нейните хипермаркети) на органичните отпадъци в електроенергия и тор. Това е първата търговска верига в света, която прилага това решение в хипермаркет (виж снимката по-долу).</p> <p>Източник: SEaB Energy (https://seabenergy.com/case-studies/supermarket/)</p> <p>Системата Waste 2 Energy (Отпадък за енергия) използва компактно решение – модулно съоръжение за анаеробно разлагане в стандартен</p>

ПРАКТИКА № 5	ДРЕБНОМАЩАБНО АНАЕРОБНО РАЗЛАГАНЕ В СУПЕРМАРКЕТИ (SMALL SCALE ANAEROBIC DIGESTION FOR SUPERMARKETS)
	<p>контейнер (Flexibuster), разположено в паркинг зоната в търговски център Gaia.</p> <p>Използваната технология преобразува около 600 кг дневно негодна за ползване храна от супермаркета в около 80 MWh електроенергия годишно, както и в 180 тона тор за година. Електричеството се използва на място, докато торта се продава, което създава допълнителен поток от приходи за супермаркета (виж снимката по-долу).</p> <div data-bbox="560 730 1295 934" data-label="Image"></div> <p>Общите спестявания през първата година са планирани да възлизат на около 27 000 евро, която сума включва приходи от генерираната електроенергия от отпадъци и спестените разходи от ненужните вече транспорт и депониране на боклука.</p> <p><i>Формални цели на инициативата:</i></p> <p>Целта на практиката е да се насърчи разработването и внедряването на иновативни решения за управление на отпадъците, да се поощряват действия, имащи висок потенциал за подобряване условията в околната среда и да се популяризират работещи решения сред частни компании, публични власти и обществеността като цяло.</p> <p><i>Стойност:</i> Разходите за инсталация и внедряване за Flexibuster започват от 115 000 британски лири. Съоръжението може да се вземе и на лизинг, включващ поддръжка, за 6 500 британски лири годишно.</p>
ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ	<p><i>Иновация</i></p> <p>Практиката е иновативна не само за България, но и за Европейския съюз. Иновативността произтича от възможността генерираните отпадъци от храни и ненужните хранителни продукти да се трансформират на място, на територията на търговски обект, като в резултат от трансформацията се генерират електроенергия (за лично</p>

ПРАКТИКА № 5	ДРЕБНОМАЩАБНО АНАЕРОБНО РАЗЛАГАНЕ В СУПЕРМАРКЕТИ (SMALL SCALE ANAEROBIC DIGESTION FOR SUPERMARKETS)
	потребление) и тор (за реализиране на пазара).
ФАКТОРИ, ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСПЕХ НА ПРАКТИКАТА	Факторите, предопределящи успеха на практиката, са лесното внедряване и експлоатацията на съоръжението, и предпоставките за намаляване на разходите за управление на отпадъците.
СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПРАКТИКАТА С ИЗБРАНИТЕ КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	<p>Прилагането на практиката в Община Видин би адресирало втората и седмата от идентифицираните слаби страни в нейната Общинска програма за управление на отпадъците: <i>"Недостатъчно ефективно използване на ресурсите"</i> и <i>"Липса на инфраструктура за разделно събиране и оползотворяване на биоотпадъците"</i>. Едновременно с това внедряването на съоръжение за трансформиране на отпадъците от храни в електроенергия и тор би адресирало първата и втората специфична цел в същата Програма, според които е необходимо <i>"Намаляване на вредното въздействие на отпадъците чрез предотвратяване на образуването им"</i> и <i>"Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депониране на отпадъци"</i>. Макар граждански организации да не са пряко ангажирани в прилагането на практиката, тя може да се разглежда като предпоставка за успешен модел на взаимодействие между местната власт, гражданското общество и бизнеса. В конкретният случай граждански организации могат да инициират публично събитие с представители на хипермаркети и ресторанти (и на други обекти, които потенциално изхвърлят хранителни отпадъци), в рамките на което да представят практиката.</p> <p>Дотолкова, доколкото прилагането на практиката би допринесло за постигане на две от стратегическите цели в Програмата за управление на отпадъците на територията на Община Видин, може да се допусне, че тя би била <i>ефективна</i>. <i>Ефикасността</i> на решението трудно може да се изчисли на този етап. За да се оцени ефикасността му са необходими конкретни данни (оферта) за закупуване и/или за наем на съоръжението, за количествата ненужни или негодни храни на ден, които биха били поставени в него за преобразуване в тор и в електроенергия, количеството електроенергия, произведено от съоръжението и ползвано в обекта, избрал да го внедри, годишното (месечното) потребление на електроенергия от обекта и разходите за</p>

ПРАКТИКА № 5	ДРЕБНОМАЩАБНО АНАЕРОБНО РАЗЛАГАНЕ В СУПЕРМАРКЕТИ (SMALL SCALE ANAEROBIC DIGESTION FOR SUPERMARKETS)
	<p>нея (за да могат да бъдат съпоставени разходите и ползите от съоръжението), количеството „произведена“ тор, пазарната цена на биоторовете и т.н. Паралелно с изчисляването на „видимите“ разходи и ползи, при оценката на ефикасността трябва да се измерят и „невидимите“ ползи – по-чиста околна среда, по-малко разходи за управление на отпадъците и пр. <i>Устойчивостта</i> на практиката би се гарантирала, ако супермаркетите на територията на община Видин имат стимули и подкрепа, поне първоначално, при нейното внедряване. Такава подкрепа или стимули биха били данъчни облекчения (плащане на по-малък размер такса смет например), преференциално обслужване в общинската администрация и пр. Практиката несъмнено е <i>иновативна</i> не само за България, но и за целия Европейски съюз. Съоръжението е печелило много награди за иновативност.</p>
УЧАСТИЕ НА СГО В ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	<p>Както беше казано по-горе, прилагането на практиката във вида, описан по-горе, не е свързано с участие на граждански организации. Независимо от това тя може да се адаптира за нуждите на община Видин съобразно местните специфики. Например, граждански организации могат да популяризират Flexibuster сред местната власт и бизнеса. Тъй като съоръжението за дребномащабно анаеробно разлагане е сравнително скъпо, гражданските организации и заинтересованите бизнеси могат да обсъдят с местната власт възможността за сътрудничество и покриване на разходите за неговото закупуване (или за наем) от донорски програми, или по друг начин общината да участва във внедряването му.</p>
ПРИЛОЖИМОСТ НА ПРАКТИКАТА ВЪВ ВИДИН	<p>Практиката е приложима на територията на Община Видин. Това може да се осъществи чрез популяризиране на съоръжението сред търговски обекти за хранителни стоки и ресторанти, като информация за Flexibuster може да им бъде предоставена с подкрепа от общинската администрация и/или от неправителствени организации. Финансирането на пилотен проект (пилотно монтиране на съоръжението) може да се осигури съвместно от съответния търговец и със средства от общинския бюджет или от програми, съфинансирани от фондовете на ЕС, подкрепящи иновативни проекти и/или инициативи, насочени към опазване на околната среда.</p>

ПРАКТИКА № 6	ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ЗА НУЛЕВИ ОТПАДЪЦИ
ГОДИНА НА ВЪВЕЖДАНЕ	от 2018 г.
ДЪРЖАВА/ОБЩИНА	Община Свиленград, България
ИНСТИТУЦИЯ / АДМИНИСТРАЦИЯ, ОТГОВОРНА ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАКТИКАТА	Община Свиленград бул. България 32, 6500 Свиленград, България уеб адрес: https://www.svilengrad.bg/index.php?sub=news&s=962 тел.: +359 379 / 74 302 имейл: kmet@svilengrad.bg
ЙЕРАРХИЯ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	Превенция: повторна употреба
ВИД НА ИНСТРУМЕНТА	Образователен, повишаване на осведомеността; инфраструктура
ВИД ОТПАДЪЦИ	Общински отпадъци
КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ПРАКТИКАТА	<p>През 2017 г. с подкрепата на Екопак, община Свиленград пилотно стартира проект за разделно събиране на хартиени и пластмасови опаковки директно от домовете на хората¹⁹. За целта са предоставени 100 броя жълти кофи за разделно събиране на отпадъците. Обхванати са домакинствата на осем улици. По този начин жителите на града са улеснени да разделят сухите отпадъци още на мястото на тяхното генериране. Поради добрите резултати през 2018 г. общината разширява обхвата на инициативата и раздава на домакинства други 1000 индивидуални контейнера за разделно събиране на пластмаса, хартия и метал. Установен е график и всяка от включените къщи изнася на улицата контейнера си в определения ден. Предвижда се 100% от еднофамилните жилища да бъдат обхванати от тази система.</p> <p>Освен това, през 2017 г. е организирано обучително посещение до първата община с Нулеви отпадъци в Европа – Капанори</p>

¹⁹ „За земята“, Община Свиленград по пътя към нулеви отпадъци, информацията е достъпна на интернет адрес <https://www.zazemiata.org/svilengrad-nulevi-otpaduci/>.

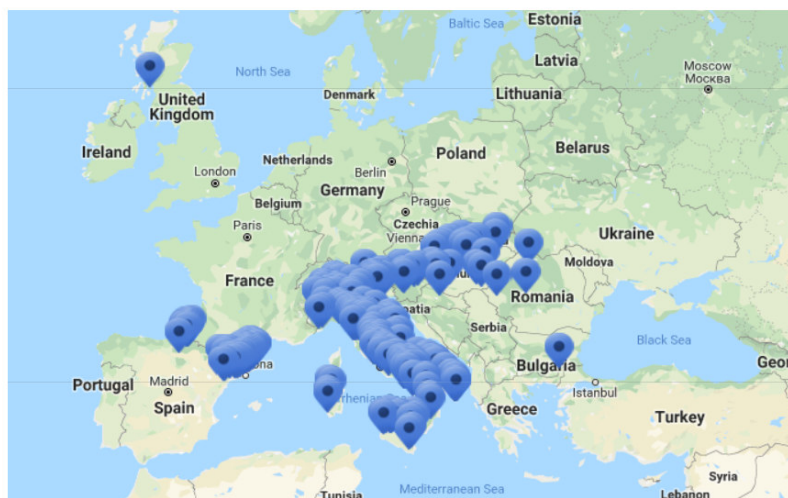
ПРАКТИКА № 6

ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ЗА НУЛЕВИ ОТПАДЪЦИ

(Италия). Участие в посещението взимат служители на общината, за да се запознаят с добрите практики там.

През 2018 г се сформира и Обществен съвет за Нулеви отпадъци, в които членуват 20 активни граждани, представители на училища, читалища, пенсионерски клубове, бизнеса, полицията, ромския квартал, както и от еко отдела на общината и общински съветници.

През 2018 г. община [Свиленград](#) вече е на картата на *Zero Waste Europe* като [първата община в България, тръгнала по пътя за Нулеви отпадъци](#) (виж картата по-долу).

Източник: <https://zerowastecities.eu/>

От 2019 г. започва и събиране на рециклируеми отпадъци от търговските обекти. Преди да направят тази крачка от общината провеждат анкета сред бизнеса как ще е най-удобно да се случва събирането, за да може системата да работи ефективно. В резултат на проучването се взема решение и сега камион на Екопак минава по график и събира най-вече хартия, но и стъкло и пластмаса. Камионът минава 2 пъти седмично в центъра, веднъж в другите части на града, през около 180 обекта. Още през първите две седмици са събрани почти 5 тона хартия. Най-големите обекти, които изхвърлят повече, сами предават тези отпадъци на общинската площадка в града.

На тази площадка вече има и преса за хартия, за да се оптимизира мястото за съхранение преди транспортирането за

ПРАКТИКА № 6

ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ЗА НУЛЕВИ ОТПАДЪЦИ

рециклиране. Планира се там да се изгради и център за поправка и повторна употреба, сходен на този в Капанори.

В резултат на инициативата вече на 3 места в града, пред многофамилни жилищни сгради, има направени и оградени “екокътове” с кофи за разделно събиране, в които всеки живеещ в блоковете може да влезе със специален чип (виж снимката по-долу). Всеки кът струва около 3000 лв.

Източник: <https://www.zazemiata.org/wp-content/uploads/2019/06/f55436672.jpg>

Всичко това е част от плана за Нулеви отпадъци, изготвен от общината и приет от Обществения съвет²⁰. С официално писмо общината заявява, че няма да подкрепя никакви проекти за изгаряне на отпадъци, а вместо това ще влага пари за тяхното намаляване, рециклиране и компостиране.

Компостирането е и следващата стъпка – да се изгради компостираща инсталация и домакинствата да получат контейнери за хранителни и растителни отпадъци.

Формални цели на инициативата: намаляване обема на изхвърляните отпадъци; редуциране на разходите за управление на отпадъците.

Финансиране: реализирането на практиката предполага

²⁰ На интернет страницата на Общински съвет – Свиленград, в секция „Стратегии, планове, програми и други“ не е публикуван такъв документ.

Проект № BG05SFOP001-2.009-0167-C01 "Повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците", съфинансиран по Оперативна програма „Добро управление“, по процедура BG05SFOP001-2.009 „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“

ПРАКТИКА № 6	ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ЗА НУЛЕВИ ОТПАДЪЦИ
	<p>извършване на разходи за закупуване и предоставяне на контейнери на домакинства и бизнес обекти (няма данни за техния размер), за изграждане на екокътове (3 броя по 3000 лв.), за провеждане на обучително посещение и текущи разходи за извозване на разделно събраните отпадъци.</p> <p><i>Материални ресурси:</i> контейнери за разделно събиране на отпадъците и материали за изграждане на екокътове.</p> <p><i>Човешки ресурси:</i> мотивирани служители на общинската администрация; обществен съвет, в който участват представители на общината, на общинския съвет, на училища, читалища, пенсионерски клубове, бизнеса, полицията, ромския квартал.</p> <p><i>Период на реализиране:</i> от 2018 г.</p> <p><i>Резултати:</i> Разделното събиране на отпадъци в община Свиленград през 2016 г. е 2.41%. Година по-късно делът им спада до 2.33%. В резултат на въведените практики общината планира до края на 2020 г. почти всички генерирани отпадъци (90%) да бъдат събирани разделно.²¹</p>
ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ	<p><i>Иновация</i></p> <p>Разделното събиране на отпадъци не е новост за България, но начинът на осъществяване в Община Свиленград е иновативен. В страната почти няма практики на предоставяне на контейнери за разделно събиране на отпадъци за индивидуални домакинства. Също така, няма информация да са сформирани Обществени съвети за Нулеви отпадъци или за приети Планове за нулеви отпадъци.</p>
ФАКТОРИ, ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСПЕХ НА ПРАКТИКАТА	<p>Ключов фактор за успеха на практиката е силната ангажираност както на местната власт, така и на гражданското общество за разделно събиране и намаляване на изхвърляните отпадъци в общината.</p>
СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПРАКТИКАТА С ИЗБРАНІТЕ КРИТЕРИИ	<p>Прилагането на практиката в Община Видин би адресирало деветата от идентифицираните слаби страни в нейната Общинска програма за управление на отпадъците: "Липса на</p>

²¹ Zero waste Europe, статистически данни за община Свиленград:
<http://zerowasteurope.eu/zerowastecities.eu/city/490#filters>

ПРАКТИКА № 6	ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ЗА НУЛЕВИ ОТПАДЪЦИ
ЗА ПОДБОР	<p><i>целенасочени мерки и стимули, насочени към предотвратяване образуването на отпадъци, и на система за отчитане удовлетвореността на обществеността от дейностите и услугите, свързани с отпадъците".</i> Едновременно с това възприемането на подход и практики, насочени към нулеви отпадъци биха адресирали втората и третата специфични цели в същата Програма, според която е необходимо <i>"Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депониране на отпадъци"</i> и <i>"Управление на отпадъците, което гарантира чиста и безопасна околна среда.</i> Несъмнено описаната добра практика представлява успешен модел на гражданско участие в политиките по управление на отпадъците, тъй като за прилагането ѝ са ангажирани не само местните власти, но и бизнеса и гражданите в общината.</p> <p>Прилагането на гореописаната практика би било ефективно не само защото ще адресира две от стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците в община Видин, но би била предпоставка за изграждане на дългосрочно партньорство за управление на отпадъците между местните власти и гражданските организации в общината. <i>Ефикасността</i> на практиката трудно може да се оцени на този етап, тъй като не са налични данни за всички разходи и ползи от нейното прилагане. Въпреки това, може да се допусне, че ползите ще надвишават разходите. От описанието става ясно, че първоначалните инвестиции са повече, но оперативните разходи за разделно събиране и извозване на отпадъците не са високи. Сформирането на обществен съвет и обсъждането и приемането на План за нулеви отпадъци не е свързано със значителни по обем разходи. Практиката има потенциал да бъде и <i>устойчива</i>, тъй като е свързана както с известни инвестиции, така и с дългосрочно ангажиране на гражданите и бизнеса. И накрая, практиката иновативна за България, тъй като няма данни в друга община да е сформиран Обществен съвет за нулеви отпадъци и да е приет план за постигане на тази цел.</p>
УЧАСТИЕ НА СГО В ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА	Общественният съвет за нулеви отпадъци и приетият План за нулеви отпадъци от общинския съвет на Община Свиленград представляват конкретен модел на участие на гражданите в

ПРАКТИКА № 6	ОБЩЕСТВЕН СЪВЕТ ЗА НУЛЕВИ ОТПАДЪЦИ
ОТПАДЪЦИТЕ	политиките по управление на отпадъците.
ПРИЛОЖИМОСТ НА ПРАКТИКАТА ВЪВ ВИДИН	<p>Практиката е напълно приложима в Община Видин. За целта може да се проведат консултации с местната власт, гражданите и бизнеса за това дали биха възприели подход към нулеви отпадъци. В случай на положително развитие, може да се сформира аналогичен Обществен съвет и да се разработи План за нулеви отпадъци. Общинската администрация (или предприятието за събиране на отпадъци) може да планира средства, съобразно нуждите и готовността на гражданите и бизнеса, за закупуване на контейнери за разделно събиране на отпадъци в домовете и за изграждане на екокътове. С предприятието за събиране на отпадъци може да се обсъди възможността за събиране на отпадъците от обектите по график.</p>

ПРАКТИКА № 7	ДОМАШНО КОМПОСТИРАНЕ И КОМПОСТИРАНЕ В ОБЩНОСТТА (ЗЕМЯ ЗА ЗЕМЯ) (HOME AND COMMUNITY COMPOSTING (TERRA À TERRA))
ГОДИНА НА ВЪВЕЖДАНЕ	от 2007 г.
ДЪРЖАВА/ОБЩИНА	Португалия, Обединение от общини ЛИПОР (Еспиньо, Гондомар, Мая, Матосиньош, Порто, Повоа де Варзим, Валонго и Вила до Конде) ²²
ИНСТИТУЦИЯ / АДМИНИСТРАЦИЯ, ОТГОВОРНА ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАКТИКАТА	ЛИПОР – Междуобщинско управление на отпадъците в голямо Порто (Intermunicipal Waste Management of Greater Porto) Уеб адрес: https://www.lipor.pt/ Адрес: Rua da Morena, 805 4435-746 Vaguim do Monte Тел.: +351 229 770 100; Имейл: info@lipor.pt
ЙЕРАРХИЯ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	Рециклиране: Повторна употреба – повторна обработка; Превенция: Замяна – редуциране
ВИД НА ИНСТРУМЕНТА	Образователен, информация, повишаване на осведомеността; доброволен / насърчителен
ВИД ОТПАДЪЦИ	Общински отпадъци, органични остатъци (отпадъци от паркове и градини), селскостопански отпадъци, органични отпадъци и отпадъци от храни
КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ПРАКТИКАТА	Terra à Terra е проект, насърчаващ домашното компостиране в многофамилни жилищни сгради, в къщи, в обществени или частни институции, с цел редуциране на органичния отпадък в общините в обединение ЛИПОР. Асоциираните общини Еспиньо, Гондомар, Мая, Матосиньош, Порто, Повоа де Варзим, Валонго и Вила до Конде годишно генерират около 500 000 тона отпадък, който следва да се събере, транспортира, обработи и обезвреди. Всичко това е свързано със значителни икономически и екологични разходи. Около 40% от генерирания боклук са органични отпадъци, които

²² Lipor's associated Municipalities (Espinho, Gondomar, Maia, Matosinhos, Porto, Póvoa de Varzim, Valongo and Vila do Conde).

ПРАКТИКА № 7

**ДОМАШНО КОМПСТИРАНЕ И КОМПСТИРАНЕ В ОБЩНОСТТА
(ЗЕМЯ ЗА ЗЕМЯ)
(HOME AND COMMUNITY COMPOSTING (TERRA À TERRA))**

може да бъдат използвани повторно чрез домашно или общностно компстиране – дейност, лесна за извършване в домашни условия и имаща други предимства, като например физическа активност, контакт с природата, подобряване на почвата и по-добра околна среда. Проектът цели да насърчи редуциране на централно събираните и обработвани органични отпадъци на територията на общините в ЛИПОР, за да се намали въздействието върху околната среда и се подобри качеството на живот на жителите в тях.

Източник: <https://www.lipor.pt/en/services/collection-projects/green-waste-collection/>

ЛИПОР помага да се изградят площадки за компстиране в жилищни зони, като за целта предоставя контейнери за компстиране (за всички къщи, които имат двор и се намират на територията на някоя от осемте общини) и възможност да се научи повече за компстирането чрез участие в учебни практики. Домашното и общностното компстиране се счита, че дава възможност за намаляване на органичния отпадък с около 423.3 кг годишно, за всяко лице, извършващо компстиране. Следователно, с 13 905 включили се в проекта лица, е възможно да се постигне редуциране на органичния отпадък с 5886 тона на година.

Формални цели на инициативата: Целта на проекта е да насърчи домашното компстиране в многожилищни сгради, в къщи и в обществени и частни институции с цел намаляване на органичните отпадъци.

Финансиране: Проектът е разработен от ЛИПОР в сътрудничество с асоциираните общини; участието в него не изисква заплащане на

ПРАКТИКА № 7	ДОМАШНО КОМПСТИРАНЕ И КОМПСТИРАНЕ В ОБЩНОСТТА (ЗЕМЯ ЗА ЗЕМЯ) (HOME AND COMMUNITY COMPOSTING (TERRA À TERRA))
	<p>таки.</p> <p>Участващите общини финансират закупуването на контейнери за компостиране. Координацията на проекта, включително администриране, разработване и повишаване на осведомеността, курсове по компостиране и наблюдение, се осъществява от ЛИПОР и от неговите инженери и техници (между 3 и 5 човека). Проектът започва през 2007 г. в пилотна зона и през следващата година се изпълнява в общините от ЛИПОР, с 2-3 часа задължителен курс по компостиране с цел получаване на контейнер. Проектът постигна значителен напредък в периода 2010 – 2012 г., благодарение на подкрепата от <i>Miniwaste</i> (Европейски проект, съфинансиран от програма LIFE+).</p> <p>Населението на участващите общини е насърчено да се включи в инициативата чрез популяризиране на курсовете по компостиране. След тях, ако гражданинът има къде да постави контейнер за компостиране, на него или на нея се предлага възможността да участва в проекта Terra à Terra и да получи контейнера, напълно безплатно, и да получава дистанционна или подкрепа на място, в случай че възникнат проблеми.</p> <p>Когато участник няма подходящо място, където да разположи контейнера, се извършва общностно компостиране. То се осъществява чрез поставяне на контейнер на обществено място (парк или градина) или в споделени дворове (например в такива, към жилищни блокове). Един човек е определен за „управител на компостирането“ и той/тя отговаря за компостиращия процес.</p> <p>Реализирането на домашно или общностно компостиране, особено в градските зони на общините от ЛИПОР, е предизвикателство, като се има предвид, че все още не са изградени нужните нагласи сред гражданите в тези общини. ЛИПОР трябваше да проведе кампании за повишаване осведомеността им, да покаже ползите от домашното компостиране, за да увеличи броя на раздадените контейнери и да оцени въздействието от гледна точка на количествата получен отпадък в инсинератора на ЛИПОР. Чрез популяризиране на проекта се разпространи концепцията за домашно компостиране, и въпреки, че не всички хора имаха условия да участват в проекта, те бяха информирани за него и за</p>

ПРАКТИКА № 7	ДОМАШНО КОМПСТИРАНЕ И КОМПСТИРАНЕ В ОБЩНОСТТА (ЗЕМЯ ЗА ЗЕМЯ) (HOME AND COMMUNITY COMPOSTING (TERRA À TERRA))
	<p>ползите от компостирането от гледна точка на управлението на отпадъците и последствията за околната среда.</p> <p><i>Резултати:</i></p> <p>Събрани отпадъци / подобрения в околната среда:</p> <ul style="list-style-type: none">- 13 905 раздадени контейнери за компостиране (предоставен е най-малко по един контейнер на домакинство или институция)- 75 общностни зони за компостиране- 4 020 посещения за мониторинг и подкрепа на компостиращи общности и домакинства. През 2014 г. ЛИПОР предприе онлайн проучване за набиране на информация относно кухненските отпадъци. С тази методология е възможно да се оцени намалението на органичния отпадък за всеки контейнер: 423,3 кг/годишно/контейнер за компостиране- редуциране на органичните отпадъци с около 5 886 тона годишно- превенция на 1 237.07 тона CO₂/годишно. <p>Произведеният компост се използва в градските паркове и за градско земеделие.</p>
ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ	<p><i>Иновация</i></p> <p>Въпреки че домашно компостиране се извършва и в други държави, проектът има и някои иновативни елементи: цялостният подход, асоциирането на общините за по-лесно прилагане на практиката, и методите, използвани за обучение на гражданите.</p>
ФАКТОРИ, ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСПЕХ НА ПРАКТИКАТА	<p>Основните фактори, допринесли за успеха на практиката са:</p> <ul style="list-style-type: none">- Насърчаване редуцирането на централното събиране и обработка на органични отпадъци, като по този начин се намалява въздействието им върху околната среда и се подобрява качеството на живот на гражданите;- Изграждане на зони за домашно компостиране, предоставяне на контейнери за компостиране (на всички къщи с дворове от осемте общини);- Предоставяне на възможност гражданите да научат повече по темата чрез участие в курсове по компостиране;

ПРАКТИКА № 7	ДОМАШНО КОМПОСТИРАНЕ И КОМПОСТИРАНЕ В ОБЩНОСТТА (ЗЕМЯ ЗА ЗЕМЯ) (HOME AND COMMUNITY COMPOSTING (TERRA À TERRA))
	- Подкрепа на гражданите, предприятията и училищата за осъществяване на компостирането.
СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПРАКТИКАТА С ИЗБРАНИТЕ КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	<p>Прилагането на практиката в Община Видин би адресирало шестата от идентифицираните слаби страни в нейната Общинска програма за управление на отпадъците: <i>"Все още не се извършва компостиране или друг тип оползотворяване на зелени отпадъци"</i>²³. Едновременно с това поставянето на контейнери за компостиране в дворовете и междублоковите пространства би адресирало втората специфична цел в същата Програма, според която е необходимо <i>"Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депониране на отпадъци"</i>. Описаната практика може да бъде предпоставка за успешен модел на гражданско участие в политиките по управление на отпадъците, още повече че част от жителите на общината вече са информирани за ползите от компостирането, което се е случило в рамките на информационна кампания, организирана от неправителствена организация.</p> <p>Дотолкова, доколкото прилагането на практиката е предпоставка за постигане не само на една от стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците на община Видин, но и предизвикателствата, идентифицирани в проекта „Опазване и подобряване на околната среда в транс-граничния регион чрез компостиране на биоразградими отпадъци“, може да се приеме, че тя би била <i>ефективна</i>. Може да се допусне, че практиката би била и <i>ефикасна</i>, тъй като провеждането на информационна кампания, закупуването и оказването на подкрепа на гражданите, осъществяващи компостиране в домашни условия не изисква значителни по обем инвестиции. Справка в интернет показва, че цената на контейнери за домашно компостиране варира в границите от 25 до 150 лева, в зависимост от обема на контейнера, производителя и от материала. <i>Устойчивостта</i> на практиката би се гарантирала, ако общинската администрация и общинската</p>

²³ На новото депо на община Видин има оборудвана площадка за компостиране на зелени отпадъци, но произведеният компост не е сертифициран и засега се използва основно за засипване на общия депониран отпадък.

<p>ПРАКТИКА № 7</p>	<p>ДОМАШНО КОМПОСТИРАНЕ И КОМПОСТИРАНЕ В ОБЩНОСТТА (ЗЕМЯ ЗА ЗЕМЯ) (HOME AND COMMUNITY COMPOSTING (TERRA À TERRA))</p>
	<p>служба за чистота се ангажират, заедно с неправителствени организации, да информират обществеността за ползите от практиката, както и при възможност, се въведе намаление на такса битови отпадъци за домакинствата, извършващи компостиране в домашни условия. <i>Иновативността</i> на практиката произтича от сравнително лесното ѝ приложение – не изисква значителни по обем инвестиции, а дава възможност и за междуобщинско сътрудничество в дейността по управление на отпадъците.</p>
<p>УЧАСТИЕ НА СГО В ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ</p>	<p>Компостирането в описаната по-горе практика е иницирано и се осъществява съвместно от няколко общини, обединили се в специално създадено за целта сдружение. Във Видин, чрез финансиране предоставено по проект²⁴ е проведена широка популяризираща компостирането кампания, както и обучения и информационни дни. Раздадени са пилотни компостери (основно на образователни, социални, здравни заведения, както и на заинтересовани граждани). Въпреки реализираните дейности, финалната оценка на проекта за ефекта от компостиране показва, че все още не е усвоен пълния потенциал на този начин на управление на отпадъците във Видин. Компостирането изисква ресурсно обезпечаване и мобилизиране на множество заинтересовани страни. По-големи ефекти могат да се постигнат чрез обединяване на усилията на местната власт и на гражданските организации. Гражданският сектор може да иницира публични дискусии с участниците в проект „Опазване и подобряване на околната среда в транс-граничния регион чрез компостиране на биоразградими отпадъци”, които да споделят своя опит с компостирането и ползите от него, а местните власти, могат да предвидят законови мерки за насърчаване на компостирането, или други стимули в тази насока.</p>
<p>ПРИЛОЖИМОСТ НА ПРАКТИКАТА ВЪВ ВИДИН</p>	<p>Практиката е напълно приложима в Община Видин. Тя може да се реализира чрез инициране на проект (от неправителствена организация – самостоятелно или съвместно с общинската администрация) за популяризиране на начините и ползите от</p>

²⁴ Проект „Опазване и подобряване на околната среда в транс-граничния регион чрез компостиране на биоразградими отпадъци“, Финална оценка на ефекта от компостиране. Област Видин; документът е достъпен на интернет адрес: <http://www.bgeu.biz/finalna%20ocenka%20ot%20kompostirane%20vidin.pdf>.

ПРАКТИКА № 7	ДОМАШНО КОМПОСТИРАНЕ И КОМПОСТИРАНЕ В ОБЩНОСТТА (ЗЕМЯ ЗА ЗЕМЯ) (HOME AND COMMUNITY COMPOSTING (TERRA À TERRA))
	<p>компостирането в домашни условия и за закупуване на определено количество контейнери за компостиране. Проектът би следвало да предвижда провеждането на широка информационна кампания, насочена към всички граждани, предприятия и институции на територията на Община Видин, както и курсове по компостиране, които да разяснят на гражданите и да ги улеснят при извършване на тази дейност. Препоръчително е проектът да предвижда механизъм за мониторинг на събраните и компостирани отпадъци, за да могат да се оценяват непосредствените ползи от компостирането.</p>

ПРАКТИКА № 8	СИСТЕМИ ЗА ВИДЕО НАБЛЮДЕНИЕ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НЕЗАКОННОТО ИЗХВЪРЛЯНЕ И НЕЗАКОННИ СМЕТИЩА (VIDEO MONITORING SYSTEMS TO PREVENT FLY-TIPPING AND ILLEGAL LANDFILL SITES)
ГОДИНА НА ВЪВЕЖДАНЕ	от 2016 г.
ДЪРЖАВА/ОБЩИНА	Италия, Рим
ИНСТИТУЦИЯ / АДМИНИСТРАЦИЯ, ОТГОВОРНА ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ПРАКТИКАТА	Столична община Рим (Metropolitan City of Rome) Отдел IV - Опазване и подобряване на околната среда (Dipartimento IV – Tutela e valorizzazione ambientale) уеб адрес: https://www.cittametropolitanaroma.it/homepage/la-citta-metropolitana/struttura-organizzativa/dipartimenti/dipartimento-iv-tutela-e-valorizzazione-ambientale/ Адрес: Viale Giorgio Ribotta 41-43, 00144 Roma Тел.: +39 (06) 6766 3369 – 3113; Факс: +39 (06) 67667754 Имейл: ambiente@pec.cittametropolitanaroma.gov.it Имейл: dipartimentoIV@cittametropolitanaroma.gov.it
ЙЕРАРХИЯ В УПРАВЛЕНИЕТО НА ОТПАДЪЦИТЕ	Изхвърляне на отпадъци
ВИД НА ИНСТРУМЕНТА	Доброволен
ВИД ОТПАДЪЦИ	Общински отпадъци
КРАТКО ОПИСАНИЕ НА ПРАКТИКАТА	През 2017 г. община Рим публикува съобщение за обществена поръчка за отпускане на средства в полза на районите в Рим, с които те следва да извършват мониторинг с цел превенция на незаконното изхвърляне на отпадъци и незаконните сметища чрез инсталиране на камери за дистанционно наблюдение. <i>Формални цели на инициативата:</i> - борба с незаконното изхвърляне на отпадъци чрез обезкуражаване на незаконните практики; - опазване на околната среда; - недопускане повишаване на разходите за събиране на отпадъци на добросъвестните граждани; и – създаване на синергия между заинтересованите

ПРАКТИКА № 8	СИСТЕМИ ЗА ВИДЕО НАБЛЮДЕНИЕ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НЕЗАКОННОТО ИЗХВЪРЛЯНЕ И НЕЗАКОННИ СМЕТИЩА (VIDEO MONITORING SYSTEMS TO PREVENT FLY-TIPPING AND ILLEGAL LANDFILL SITES)
	<p>страни: публични власти, граждани и надзорни органи.</p> <p><i>Нюу-хау:</i> идентифициране и определяне на нелегални сметища на територията на общината.</p> <p><i>Финансиране:</i> Общият размер на средствата, разходвани за прилагане на практиката, възлиза на 200 000 евро и са за сметка на общинските и регионалните власти.</p> <p><i>Материални ресурси:</i> – устройства за видео наблюдение; – система за управление на оборудването за видео наблюдение.</p> <p><i>Човешки ресурси:</i> държавни служители, ангажирани с осъществяване на обществената поръчка и с оценка на предложенията, които да бъдат финансирани.</p> <p><i>Период на реализиране:</i> обявлението за обществена поръчка е публикувано в началото на 2016 г.; проектите започват в края на 2017 г. и се очаква да бъдат с продължителност най-малко 2 години.</p> <p><i>Резултати:</i> Редуциране на изоставени отпадъци (текущо).</p> <p>Пример за успешно използване на системата за видео мониторинг е проекта „Изчисти Фраскати“ (<i>Clean Up Frascati Project</i>) и в частност проекта „Улица „Мони““ (<i>Monistreet project</i>) – инициативи за мониторинг на общински терени, на градското озеленяване и декорация, и за намаляване на отпадъците. Инициативите са финансирани от Рим за борба с дребните нелегални сметища.</p> <p>Проектът не само осигури устройства за Фраскати (малък град в столична община Рим), но даде възможност на общинската администрация да работи с тези иновативни инструменти за борба с дребните сметища – камери за дистанционно наблюдение, които могат да бъдат поставени на различни места в периферните зони и да контролират територии, изложени на най-голям риск.</p> <p>Тези технологично усъвършенствани инструменти се активират от сензори за движение и в зони с GSM покритие; могат с SMS да съобщят на общинските служители когато се извърши заснемане с камерите, когато батерията е на изчерпване, или когато картата с</p>

ПРАКТИКА № 8	СИСТЕМИ ЗА ВИДЕО НАБЛЮДЕНИЕ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НЕЗАКОННОТО ИЗХВЪРЛЯНЕ И НЕЗАКОННИ СМЕТИЩА (VIDEO MONITORING SYSTEMS TO PREVENT FLY-TIPPING AND ILLEGAL LANDFILL SITES)
	памет е запълнена. Различните зони могат да бъдат контролирани по едно и също време. Също така, наблюдаваните зони могат да се променят, тъй като камерите позволяват монтиране на други места.
ДРУГА ИНФОРМАЦИЯ	<i>Иновация</i> Използването на устройства за наблюдение значително намалява необходимите материали и човешки ресурси за идентифициране на нарушители и за налагане на глоби, като така се осигурява по-ефикасна система за превенция на незаконното изхвърляне на отпадъци и незаконните сметища. Един от проектите, реализиран в Рока Приора (Rocca Priora, малък град в столична община Рим) – „Улица „Мони“ използва камери за видео наблюдение и софтуер за управлението им, достъпни през приложения за мобилни телефони. По този начин администрацията може ефективно да се бори с възникването на малки и големи незаконни сметища.
ФАКТОРИ, ПРЕДПОСТАВКА ЗА УСПЕХ НА ПРАКТИКАТА	Ключовият елемент, необходим за положителни резултати на практиката, е широка реклама за инсталирането и функционирането на системата за видео наблюдение. Важно е да има и ефикасна система за управление и често да се променя локацията на инсталираните камери. Успехът на системата се дължи на предимствата на камерите за дистанционно управление: - просто и лесно инсталиране, без да е необходим специализиран персонал; - захранват се с батерии, т.е. камерите не е необходимо да се свързват с електро-преносната мрежа; - водоустойчиви са и могат да се използват в закрити и открити пространства; - малки са и са лесни за скриване; - могат да се монтират на стълбовете за улично осветление или в стълбове на дървета; - благодарение на новите модели с GPRS пренос на данни, полицията може дистанционно да контролира райони с повишена криминална активност, по всяко време, да оптимизира човешките ресурси и времето за намеса, в случай на нужда. Специалните камери дават възможност да се идентифицират лица

ПРАКТИКА № 8	СИСТЕМИ ЗА ВИДЕО НАБЛЮДЕНИЕ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НЕЗАКОННОТО ИЗХВЪРЛЯНЕ И НЕЗАКОННИ СМЕТИЩА (VIDEO MONITORING SYSTEMS TO PREVENT FLY-TIPPING AND ILLEGAL LANDFILL SITES)
	<p>и регистрационни номера на транспортни средства, от които се изхвърлят или изоставят торби със смет или други отпадъци.</p> <p><i>Основни предизвикателства</i></p> <p>1. От гледна точка на защитата на личните данни, използването на системи за видео наблюдение за ограничаване използването на незаконни сметища или за контрол на методите за събиране на отпадъци от общините е легитимно само, когато не е възможно, или ако се докаже, че е неефективно да се ползват алтернативни устройства и системи за контрол.</p> <p>Към Италия са отправени обвинения за 198 сметища на нейна територия, включително за 14 с опасни отпадъци, разположени на територията на 18 региона. На 2 декември 2014 г. Италия е осъдена за това, че не е предприела всички необходими мерки за изпълнение на наказанието, наложено на 26 април 2007 г. - всички незаконни сметища да бъдат премахнати.</p> <p>Пред 2015 г. Италия плаща 84 милиона евро санкции, които през 2016 г. са намалени до 60 милиона, тъй като Министерството на околната среда демонстрира, че е отстранило почти 100 нередовни кариери, пълни с токсични материали. Лацио, и най-вече Рим, са в челните места на тази ужасна класация.</p> <p>Незаконните сметища трябва да се изброят и публикуват на интернет страницата на Министерството на околната среда. По този начин се счита, че гражданите са информирани кои сметища са незаконни.</p> <p>2. В много общини, където се осъществява събиране на отпадъците от врата на врата, за съжаление често могат да се видят торби с боклук, но също така и стари електроуреди и овехтели мебели, оставени на пътя; дори азбест се изхвърля. Изоставянето на тези материали (които лесно и безплатно могат да се транспортират до общинския център за събиране на отпадъци) представляват опасност за общественото здраве и за околната среда.</p>

ПРАКТИКА № 8	СИСТЕМИ ЗА ВИДЕО НАБЛЮДЕНИЕ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НЕЗАКОННОТО ИЗХВЪРЛЯНЕ И НЕЗАКОННИ СМЕТИЩА (VIDEO MONITORING SYSTEMS TO PREVENT FLY-TIPPING AND ILLEGAL LANDFILL SITES)
СЪОТВЕТСТВИЕ НА ПРАКТИКАТА С ИЗБРАНИТЕ КРИТЕРИИ ЗА ПОДБОР	<p>Прилагането на практиката в Община Видин би адресирало деветата от идентифицираните слаби страни в нейната Общинска програма за управление на отпадъците: <i>"Липса на целенасочени мерки и стимули, насочени към предотвратяване образуването на отпадъци и на система за отчитане удовлетвореността на обществеността от дейностите и услугите, свързани с отпадъците"</i>. Едновременно с това поставянето на камери за дистанционно наблюдение на зони с оглед превенция незаконното изхвърляне на отпадъци би адресирало втората специфична цел в същата Програма, според която е необходимо <i>"Увеличаване на количествата рециклирани и оползотворени отпадъци и намаляване и предотвратяване на риска от депониране на отпадъци"</i>. Макар в реализирането на описаната добра практика да не участват граждански организации, същата би могла да бъде предпоставка за успешно взаимодействие между местните власти и гражданския сектор, например във връзка с уточняване местата за поставяне на видеокамерите, за наблюдение на ефектите от мярката и пр.</p> <p>Дотолкова, доколкото прилагането на практиката е предпоставка за постигане на една от стратегическите цели на Програмата за управление на отпадъците на община Видин, може да се приеме, че същата би била <i>ефективна</i>. Може да се допусне, че практиката би била и <i>ефикасна</i>, тъй като закупуването, монтирането и използването на камери за дистанционно наблюдение на зони от територията на община Видин не изисква значителни по обем инвестиции. <i>Устойчивостта</i> на практиката би се гарантирала, ако мониторингът на зоните, които биха били потенциални незаконни сметища или в тях често се оставят отпадъци, е известен на обществеността и среща подкрепа от гражданите и от други заинтересовани страни. <i>Иновативността</i> на практиката произтича от сравнително лесното ѝ и достъпно приложение – не изисква значителни по обем инвестиции, системата е лесна за внедряване и управление, и няма данни в България видео наблюдение да се използва за превенция на незаконни сметища и за изхвърляне на отпадъци, извън определените за това места.</p>

ПРАКТИКА № 8	СИСТЕМИ ЗА ВИДЕО НАБЛЮДЕНИЕ ЗА ПРЕДОТВРЯВАНЕ НЕЗАКОННОТО ИЗХВЪРЛЯНЕ И НЕЗАКОННИ СМЕТИЩА (VIDEO MONITORING SYSTEMS TO PREVENT FLY-TIPPING AND ILLEGAL LANDFILL SITES)
УЧАСТИЕ НА СГО В ПОЛИТИКИТЕ ПО УПРАВЛЕНИЕ НА ОТПАДЪЦИТЕ	Гражданските организации могат да участват в дискусии или да консултират местните власти за идентифициране на зони с потенциал да се превърнат в незаконни сметища или се характеризират с високи нива на замърсеност. Също така, граждански организации могат да осъществяват наблюдение и да извършват анализ на ефектите от прилагането на аналогична мярка. И не на последно място, неправителствени организации могат да участват в разяснителни и информационни кампании сред гражданите и бизнеса в общината за представяне на мярката и получените резултати.
ПРИЛОЖИМОСТ НА ПРАКТИКАТА ВЪВ ВИДИН	Практиката е напълно приложима в Община Видин. Тя може да се реализира след провеждане на обществени консултации с оглед проучване мнението на заинтересованите страни (неправителствени организации, фирми, ангажирани с чистотата на територията на общината, граждани и бизнес) за ползите и рисковете от внедряването на такава система, и след това, при тяхно съгласие - закупуване и внедряване на камерите за дистанционно наблюдение. Предизвикателство за прилагането на практиката са разпоредбите за защита на личните данни, но текстовете на Закона за защита на личните данни ²⁵ , в определени случаи, допускат дерогация от общите правила (виж член 37а).

²⁵ Закон за защита на личните данни, обн. ДВ. бр.1 от 04.01.2002 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.17 от 26.02.2019 г.

Проект № BG05SFOP001-2.009-0167-C01 "Повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците", съфинансиран по Оперативна програма „Добро управление“, по процедура BG05SFOP001-2.009 „Повишаване на гражданското участие в процесите на формулиране, изпълнение и мониторинг на политики и законодателство“

3. Детайлен анализ на нуждите и възможностите

На база на анализите в предходните два раздела, този раздел представя детайлен анализ на местните нужди и възможностите за повишаване на гражданското участие в политиките по управление на отпадъците в община Видин.

Нуждите и възможностите са систематизирани в таблицата по-долу. Където е уместно при възможностите е реферирано към добри практики, посочени в предходния раздел.

Таблица 1. Анализ на нуждите и възможностите

Нужди	Възможности
Информираност	
Подобряване на достъпа до информация за гражданите	Подобряване интернет сайта на общината с предоставяне на повече информация относно политиките по управление на отпадъците в общината, инициативи, събития, обществени обсъждания и др.
	Разработване на други канали за предоставяне на информация на гражданите като: информационни табели; електронни и печатни медии; социални медии; SMS известие за регистрирани граждани, които биха искали да получават известия за събития на общината във връзка с управление на отпадъците.
	Провеждане на информационни кампании (Добра практика №2 – „Нека вземем мебелите в града“ използване на информационни стикери).
	Провеждане на инициативи за подобряване информираността на децата и учениците относно общинските поръчки за управление на отпадъците и опазване на околната среда (Добра практика №1 – Образователни пътеки за рециклиране на отпадъците и услуги за повторната им употреба).
Формиране на политики	
Въвличане на СГО в процесите на формиране и прилагане на	Организиране на публични обсъждания по планирани политики в областта на управление на отпадъците (Добра практика №4 – Промени в данъчното законодателство за местните данъци и такси)

ПОЛИТИКИ НА МЕСТНО НИВО	Организиране на допитвания до населението при формирането на политики
	Стимулиране активността и инициативата на СГО (включително бизнеса) чрез: предоставяне на съдействие и финансиране от общината за дейности и инициативи в областта на управление на отпадъците. (Практика №3 – Предоставяне на прибори за многократно употреба при организиране на събития; Добра практика №5 – Дребномащабно анаеробно разлагане в супермаркет; Добра практика №7 Домашно компостиране)
	Формиране на консултативен съвет към общината по проблемите на управление на отпадъците с представители на всички заинтересовани страни, включително граждани, НПО и бизнеса. (Добра практика №6 Обществен съвет за нулеви отпадъци“)
<i>Наблюдение на прилагането на политики</i>	
Подобряване на системите за мониторинг	Създаване на стройна система и процедури за наблюдение на прилагането на политиките по управление на отпадъците и докладване. (Добра практика №8 Системи за видео наблюдение за предотвратяване незаконното изхвърляне и незаконни сметища)
Осигуряване на прозрачност и отчетност	Предоставяне на редовна информация на гражданите относно напредъка на изпълнение на политиките по управление на отпадъците и постигане на заложените цели.
Въвличане на СГО в процесите на мониторинг на изпълнението на политиките	Провеждане на информационна кампания за информиране на гражданите за това какви са техните права и възможности да участват в процесите на мониторинг на изпълнението на политиките в областта на управление на отпадъците
	Провеждане на дни на „отворените врати“ за СГО в процесите и етапите на прилагане на политиките за управление на отпадъците (Добра практика №1 Образователна кампания за учениците).
	Формиране на консултативен съвет към общината по проблемите на управление на отпадъците с представители на всички заинтересовани страни, включително граждани, НПО и бизнеса. (Добра практика №6 Обществен съвет за нулеви отпадъци“)

Предоставяне на обратна връзка по сигнали	Създаване на система за получаване, регистриране и предоставяне на обратна информация по сигнали.
---	---

Детайлен анализ на нуждите и възможностите е представен в текста, който следва. Нуждите и възможностите са разгледани в трите направления на анализа: *информираност и осведоменост; участие при формирането на политики и участие в процесите на наблюдение на тяхното изпълнение*. Както ще се види от текста по-долу, това разделяне в голямата си част е формално, тъй като процесите са взаимосвързани: предоставянето на информация оказва влияние и може да се ползва като инструмент при формирането на политики. От своя страна формирането на политики не може да се осъществи без данни от системата за наблюдение, а наблюдението е пряко свързано с получаването на информация.

3.1. Информираниост и осведоменост

Под информираност и осведоменост е разгледано предоставянето на информация едностранно от администрацията към СГО. Двустранния обмен на информация, като участие на СГО в обществени обсъждания, предоставяне на мнение и т.н. е отнесено към участието на СГО при формирането на политики.

3.1.1. Нужди

Проучването сред СГО показва, че независимо от предпочитанията си за източниците на информация, повече от половината респонденти (55%) считат, че публикуваната и предоставена информация, свързана с управление на отпадъците е била полезна, но не е била достатъчна. Това посочва ясна нужда от по-активно и предоставяне на повече информация от страна на администрацията за гражданите и другите структури на гражданското общество.

Важен елемент от направените проучвания и анализи, е че макар СГО да са заинтересовани, като цяло те са инертни в получаването на информация, т.е. разчитат информацията да бъде предоставена, вместо да търсят такава от администрацията. Поради това съществуващите административни процедури за предоставяне на информация на гражданите при поискване не могат да отговорят на нуждите.

В същото време каналите да предоставяне на информация трябва да бъдат разнообразени и подбрани така, че да обхващат различните групи от СГО и техните особености (НПО, които са активни в търсенето на информация от различни канали; граждани, ползващи често интернет и социални медии; граждани с по-ниска активност

и заинтересованост (възрастни и деца); бизнесът, който не разполага с време да търси активно информация, без предварителна заинтересованост и т.н.).

3.1.2. Възможности

На база на съществуващите към момента практики в община Видин, анализите на нуждите и добри практики от други градове са разгледани следните възможности за подобряване на информираността и осведомеността на СГО в община Видин по отношение на управление на отпадъците:

- Подобряване интернет страницата на общината с предоставяне на повече информация относно политиките по управление на отпадъците в общината, инициативи, събития, обществени обсъждания и др. Интернет страницата на общината не предоставя добре структурирана информация относно управлението на отпадъците. Информация за отпадъците има в различни раздели, включително регистри, наредби, проекти, новини, инициативи др.
- Разработване на други канали за предоставяне на информация на гражданите като: информационни табели; използване на електронни и печатни медии; социални медии; SMS известие за регистрирани граждани, които биха искали да получават известия за събития на общината във връзка с управление на отпадъците, съобщения по е-поща за регистрирани НПО, имащи желание за сътрудничество с общината в областта на отпадъците.
- Провеждане на информационни кампании. Провеждането на информационни кампании може да се използва за подпомагане прилагането на конкретни политики с цел по-добро информиране на гражданите и съдействие от структурите на гражданското общество. Добра практика №2 „Нека вземем мебелите в града“ използва информиране на гражданите чрез стикери, които се поставят върху кофите за боклук. Всеки стикер съдържа информация за това какво следва да се направи с ненужния предмет, мебел или малък електроуред, когато не може да се изхвърли в кофата за смет.
- Провеждане на инициативи за подобряване информираността на децата и учениците относно общинските поръдки за управление на отпадъците и опазване на околната среда. Децата са особена целева група за предоставяне на информация поради това, че с тях трябва да се работи проактивно и инвестициите са в дългосрочни резултати от промяна на общественото поведение. Добра практика №1 – Образователни пътеки за рециклиране на отпадъците и услуги за повторната им употреба цели повишаване знанието сред учениците от средните училища за това как работи системата за събиране и управление на отпадъците в техния град и по този начин създаване на нови потребителски навици и начин на живот.

3.2. Участие на СГО при формиране на политики

Участието на СГО при формирането на политики на местно ниво за управление на отпадъците е разгледано от гледна точка на (1) изравняване на мнение (2) инициране на дейности по управление на отпадъците и изпълненото им съвместно или с подкрепа на администрацията

3.2.1. Нужди

СГО показват желание не само за получаване на пасивна информация, но и за активно участие при формирането на политики – участие в публични срещи и дискусии (64,9% от отговорилите на въпроса) и допитвания до гражданите чрез анкетни проучвания и интервюта (55,7% от отговорилите на въпроса). Тези желания се разминават с действителността. Анкетното проучване показва, че участието на представители на гражданското общество във формулирането на общинската политика за управление на отпадъците е малък.

Това се дължи основно на два фактора: (1) недостатъчна инициативност от страна на СГО и на (2) липсата на увереност, че отправените предложения ще бъдат добре приети от администрацията.

Осъществено проучване показва, че гражданите въпреки изразеното желание за ангажираност към процеса на формулиране на политика за управление на отпадъците на местно ниво, не са достатъчно инициативни и биха участвали в процеса, само ако бъдат поканени. Също така немалка част са настроени скептично и не смятат, че нещо зависи от тях.

Поради това са необходими действия, които да активират гражданската инициатива. Проучването сред местните власти показва, че най-активни в процеса на формулиране на политиката за управление на отпадъците като партньори на администрацията са гражданите и представителите на бизнеса. Ролята на НПО сектора в тези процеси е все още малка, което предполага необходимост от укрепване на техния капацитет чрез различни инициативи.

В рамките на проекта „Повишаване на гражданското участие в местните политики по управление на отпадъците“ е предвидено и формиране на консултативен съвет с участието на представители на заинтересованите страни на местно ниво: местна власт, граждански сектор, социално-икономически партньори, бизнес и медии. 18 от анкетираните представители на СГО и трима от анкетираните представители на администрацията са заявили желание за участие в консултативния съвет и са оставили контакти за по-нататъшна връзка.

3.2.2. Възможности

За да се отговори на идентифицираните нужди и предизвикателства за повишаване на участието на гражданското общество при формиране на общински политики в областта на отпадъците е възможно:

- Организиране на публични обсъждания по планирани политики в областта на управление на отпадъците. Организиране на допитвания до населението при формирането на политики. Видно от интернет страницата на общината, е че се ползват инструменти за онлайн анкети. Тези инструменти могат да се използват и при формиране на политиките за управление на отпадъците. Добра практика №4 – „Промени в данъчното законодателство“ за местните данъци и такси посочва, как чрез механизмите на данъчното облагане е възможно стимулиране на инициативи и осъществяване на политики за редуциране на хранителните отпадъци и формиране на социален ефект.
- Стимулиране активността и инициативата на СГО (включително бизнеса) чрез: предоставяне на съдействие и финансиране от общината за дейности и инициативи в областта на управление на отпадъците. Добра практика №3 – „Зелени събития“ представя инициатива на община Виена за предоставяне на прибори за многократна употреба при организиране на събития. Други описани практики за стимулиране на инициативата на СГО при формиране на политики и осъществяване на мерки по управление на отпадъците са Добра практика №5 – „Дребномасхабно анаеробно разлагане в супермаркет“; Добра практика №7 – „Домашно компостиране“.
- Формиране на консултативен съвет към общината по проблемите на управление на отпадъците с представители на всички заинтересовани страни, включително граждани, НПО и бизнеса. Пример е формираният към община Свиленград Общественият съвет за нулеви отпадъци (Добра практика № 6).

3.3. Наблюдение на прилагането на политики

Наблюдението на прилагането на политики е задължение и се осъществява основно от администрацията. Участието на СГО в този процес се разглежда от гледна точка на (1) получаване на информация, включително пряко наблюдение (2) предоставяне на сигнали.

3.3.1. Нужди

Анкетното проучване сред представители на СГО показва, че процесът на наблюдение на общинската политика, свързана с управление на отпадъците, е

сравнително непознат на анкетираните граждани. Те също така не са запознати с нормативните документи, които предоставят възможност на гражданите и СГО да участват в мониторинга и оценката на политиката за управление на отпадъците на местно ниво. В същото време и администрацията като цяло няма практика и не е наясно с механизмите, с които може да осигури участие на представители на СГО в процесите на мониторинг. Въпреки това част от гражданите демонстрират желание за участие в процеса на наблюдение и е необходимо активността им да бъде насърчавана.

В същото време системата за мониторинг на прилаганите политики в областта на управление на отпадъците е необходимо да бъде подобрена. Част от това подобрение е и необходимостта да се уточнят и разпишат възможностите за участие на СГО в процесите на мониторинг. Програмата за управление на отпадъците на община Видин описва общ механизъм за наблюдение на изпълнението ѝ. Необходимо е и създаването на механизми за регулярно наблюдение, отчетност и прозрачност на постигнатото.

Един от механизмите за участие на гражданите в процесите на мониторинг е чрез подаване на сигнали към общината. Чрез интернет страницата на общината е възможно получаване на сигнали от граждани по два начина: чрез раздел „Сигнали на граждани“ и софтуерното приложение, действащо на територията на страната „Кмете, виж!“ . Въпреки това сред СГО, няма увереност, че общината ще реагира и отговори на всеки сигнал. Необходимо е създаване на практика за 100% реакция и предоставяне на отговор на всеки сигнал, като това става публично и прозрачно, така че да се разсеят съмненията, че администрацията не реагира на всички сигнали.

3.3.2. Възможности

На база на коментирания по-горе нужди са възможни следните мерки за подобряване наблюдението на осъществяването на политиките по управление на отпадъците в община Видин:

- Създаване на стройна система и процедури за наблюдение на прилагането на политиките по управление на отпадъците и докладване. Добра практика №7 „Системи за видео наблюдение за предотвратяване незаконното изхвърляне и незаконни сметища“ представя един възможен метод за получаване на информация и контрол на прилагането.
- Провеждане на информационна кампания за информиране на гражданите за това какви са техните права и възможности да участват в процесите на мониторинг на изпълнението на политиките в областта на управление на отпадъците.
- Предоставяне на редовна информация на гражданите относно напредъка на изпълнение на политиките по управление на отпадъците и постигане на заложените цели.

- Провеждане на дни на „отворените врати“ за процесите и етапите на прилагане на политиките за управление на отпадъците. Добра практика №1 „Образователна кампания за учениците“ показва, как учениците се запознават на практика с прилагането на политиките по управление на отпадъците и имат възможност да осъществяват пряк мониторинг.
- Създаване на безотказно работеща процедура за получаване, регистриране и предоставяне на обратна информация по сигнали. Информация за процедурата е необходимо да бъде предоставена на интернет страницата на общината. На интернет страницата на общината е необходимо да бъде предоставена и възможност за получаване на автоматична информация до къде е стигнала обработката на подадения сигнал и дали са предприети действия.
- Формиране на консултативен съвет към общината по проблемите на управление на отпадъците с представители на всички заинтересовани страни, включително граждани, НПО и бизнеса. Пример е формираният към община Свиленград Общественият съвет за нулеви отпадъци (Добра практика № 6).

Приложения

Приложение 1. Анкетна карта за проучване мнението на структурите на гражданското общество

1. Въпросник СГО
v4.docx

Приложение 2. Анкетна карта за проучване мнението на администрацията

2.
Въпросник_админ

Приложение 3. Използвана литература

1. Българска агенция за безопасност на храните, Регистър на издадените разрешения за оператори на хранителни банки. (29.3.2019 г.): [http://www.babh.government.bg/userfiles/files/КН/Reg~Ani/Registar%20hranitelni%20banki\(1\).pdf](http://www.babh.government.bg/userfiles/files/КН/Reg~Ani/Registar%20hranitelni%20banki(1).pdf).
2. Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 19 ноември 2008 година относно отпадъците и за отмяна на определени директиви, ОВ L 312, 22.11.2008г., стр. 3—30.
3. Закон за защита на личните данни, обн. ДВ. бр.1 от 04.01.2002 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.17/26.02.2019 г.
4. Закон за корпоративното подоходно облагане, обн. ДВ. бр.105 от 22.12.2006 г., посл. изм. ДВ. бр.24 от 22.03.2019 г.
5. Закон за местните данъци и такси, обн. ДВ. бр.117 от 10.12.1997 г., посл. доп. ДВ. бр.38 от 10.05.2019 г.
6. Закон за местното самоуправление и местната администрация, обн. ДВ. бр.77 от 17.09.1991 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.47 от 05.06.2018 г.
7. Закон за нормативните актове, Обн. ДВ. бр.27/03.04.1973 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.34/03.05.2016 г.
8. Закон за опазване на околната среда, Обн. ДВ. бр.91 от 25.09.2002 г., посл. изм. ДВ. бр.36 от 03.05.2019 г.

9. Закон за управление на отпадъците, Обн. ДВ. бр.53 от 13.07.2012 г., посл. изм. и доп. ДВ. бр.25 от 26.03.2019 г.
10. Закон за храните, обн. ДВ. бр.90 от 15.10.1999 г., посл. доп. ДВ. бр.106 от 21.12.2018 г.
11. Закон от 19 август 2016, п. 166: Разпоредби относно даряването и разпространението на хранителни и фармацевтични продукти за целите на социалната солидарност и за ограничаване на отпадъците (LEGGE 19 agosto 2016, n. 166: Disposizioni concernenti la donazione e la distribuzione di prodotti alimentari e farmaceutici a fini di solidarieta' sociale e per la limitazione degli sprechi); документът е достъпен на италиански език на адрес <https://www.normattiva.it/atto/caricaDettaglioAtto?atto.dataPubblicazioneGazzetta=2016-08-30&atto.codiceRedazionale=16G00179>
12. Наредба за управление на отпадъците на територията на Община Видин, приета с Решение №94, взето с Протокол №7/25.07.2014 г.
13. Наредба на Общински съвет – Видин за определянето и администрирането на местните такси и цени на услуги, приета с Решение №12, взето с Протокол №2 от 02.02 2005 г. на Общински съвет – Видин, посл. изм. с Решение №10, взето с Протокол №1/31.01.2019 г. на ОбС – Видин.
14. Общинска програма за управление на отпадъците на Община Видин за периода 2017-2020 г.
15. Програма за превенция на отпадъците на Виена: Пакет от мерки "Зелени събития"; документът е достъпен на немски език: <https://www.wien.gv.at/umwelt/ma48/service/pdf/awp-avp-2013-2018.pdf>.
- 16.

Портали и уеб страници:

Държава	Наименование	Уеб адрес
България	Обществен съвет за нулеви отпадъци	https://www.zazemiata.org/svilengrad-nulevi-otpaduci/
България	Платформа за нулеви отпадъци в Европа	https://zerowastecities.eu/
Австрия	Община - град Виена, Отдел по опазване на околната среда	https://www.wien.gv.at/english/environment/protection/
Австрия	Платформа "ЕкоСъбитие"	https://www.oekoevent.at/

Испания	Община Сабадел, Служба за събиране и третиране на отпадъци и почистване на пътища	http://www.sabadell.cat/ca/residus ; http://www.sabadell.cat/en/fitxa-repertori/103512-repertori-5909
Италия	Столична община Рим, Отдел IV - Опазване и подобряване на околната среда	https://www.cittametropolitanaroma.it/homepage/la-citta-metropolitana/struttura-organizzativa/dipartimenti/dipartimento-iv-tutela-e-valorizzazione-ambientale/
Италия	Парламент на Република Италия: Камара на представители и Сенат на Италия	https://en.camera.it/ ; https://www.senato.it
Португалия	ЛИПОР – Междубщинско управление на отпадъците в голямо Порто	https://www.lipor.pt/